

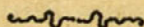
CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verne katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

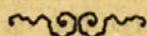
S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik reda manjših bratov sv. Frančiška.

Vsebina 11. zvezka.

O tolažbi	321.
Božje zapovedi. Sedma zapoved	324.
Zv. Tomaž Folinjski, spoznavavec tretjega reda	328.
S Kitajskega. Misijonska sporočila iz pisem p. Petra Baptista (Dalje)	330.
O koristi in sadu miloščine. 41. „sijenska“ pridiga sv. Bernardina. (Dalje)	335.
Življenje in marternišvo dveh blaženih kapucinov, Agatangelja Vandomskega in Kasijana Nantskega. 5. pogl. (Dalje)	340.
6. pogl. Do odhoda in prihoda patrov Agatangelja in Kasijana v Abesinijo	344.
Kronanje podobe Matere Božje na Brezju.	848.
Blagoslovljenje nove redovne zastave v Sv. Križu	350.
Priporočilo v molitev	350.
Zahvala za vslišano molitev	351.
Za kitajski misijon	352.
Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1907. Mesec november	352.

V GORICI
Narodna Tiskarna
1907.

Izhaja v prostih obrokkih. Stane cel tečaj (12 zvezkov): 1 K 50 k.
Naslov za naročila: „Cvetje“ frančiškanski samostan v Gorici.

Načrt berzopisne abecede za slavenske in druge glavne evropske jezike.

(Dalje).

Govorimo nadalje o sikavcih in šumevcih: *s*, *z*, *š*, *ž*. Sicer se tudi novogerški *ſ*, angl. *th*, navadno imenuje „mejobni *s*“, ali mi ga vender ne prištevamo sikavcem, ker nima tistega sikanja ali šumenja kaker navedeni prepisniki in zato tudi naše znamenje zanj ne tiste poteze, ki je značajna za znamenja sikavcev in šumevcev. Vender je ta glas (*ſ*) že v stari lakonščini prehajal v pravi *s* in v sedanji španščini, zlasti v Ameriki, tudi prehaja v *s*. Po pravici torej iz našega znamenja za „mejobni *s*“ izvedemo znamenje za pravi latinski *s*. To pa na ta način, da od srede do verha in od spodnjega konca zopet do srede potegnemo lasno potezo. Čerko, ki jo *s* tem dobimo, so po staro sploh pisali za latinski dolgi *s*; v nemški abecedi jo pišejo za *h*, v slovenskem berzopisu Bezenšek za *šč*. Le tako dolgo ne bi imelo biti v naši pisavi to znamenje, temuč samo toliko in tako kaker Stolze-Schreyeovo za *nk*, Faulmannovo za *pf*, ali Gabelsbergerjevo za *dis*. Za polovico krajše pa bi pomenilo seveda *z*. Vender *s* in *z* zaznamenjama *s* tema znamenjama nista naša navadna *s* in *z*, temuč italijanska glasova, ki sta nekako v sredi mej našima *s*, *z* in *š*, *ž*. Sicer se v olikani italijanščini ta dva glasova precej bližata našemu čistemu *s* in *z*, popolnoma čista pa le nista. Španski (kasteljanski) *s* je baje še bolj ko italijanski nagnjen proti *š*, portugalski pa se od *š* menda malo razloči, na koncu besed je celo že pravi *š*. Tudi stara latinščina in stara nemščina je imela skoraj gotovo le tak proti *š* in *ž* nagnjen *s*; primeri prehod prvotnega *s* v *r* v latinščini in nemščini s prehodom našega slovenskega *ž* v *r*. V nemških narečjih je tisti stari srednji *s* še po mnogih krajih ohranjen; poslovenjeni Tiroljci v „Nemških Rovtah“ so ga ohranili tudi v slovenščini. Primorski Hrvatje ga imajo pa pač iz italijanščine. Posamezni ljudje govore tako tudi povsod drugod; vzrok temu nelepemu izgovoru najberž ni tolikanj kaka organska hiba, koliker iz mladega ne popravljana slaba navada in lenoba jezika. Za čisti *s* in *z* je treba namreč jezik krepkeje pritisniti na spodnjo čeljust, ustnice bolj raztegniti in pritegniti in zobe stisniti. Nasproti je treba za pravi *š* in *ž* jezik vzdigniti proti nebu in ustnice nekoliko okrožiti in naprej poriniti; za srednja glasova pa ni treba posebnega napora ne gori ne dolu, zato zlasti otroci tako izgovarjajo *s* in *z*. Za praktično berzopisje prav za prav znamenj za ta glasova ne potrebujemo, potrebni ste nam le za znanstvene, dialektologične razprave in zapiske in v ta namen ste naši znamenji jako primerni, ker moremo ž njima razločevati tudi različne nijanse tistih srednjih glasov; če se bližata *š* in *ž*, se jima zveča gorenja polovica

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

XXIV. tečaj.

V Gorici, 1907.

II. zvezek.

O tolažbi.

„Tolažite se mej seboj.“

I. Tes. 4. 17.

„Tvoj brat bo vstal“ (Jan. 11, 23.), tako je tolažil naš Odrešnik Marto, ko je žalovala za mertvim Lazarjem. Srečna žena, ki jo je Gospod sam tolažil! Srečna Marta, ki je videla Jezusove solze, solze, ki so tekle za njenega ljubega brata, solze, ki so genile celo terdovratne Jude, da so vender enkrat videli na Gospodu nekaj dobrega, ter, kaker piše sv. Janez, priznali in rekli: „Glejte, kako ga je ljubil!“ 11, 36.

Ali pa ni tel naš Gospod s tem dejanjem tudi nam pokazati, kaj nam je storiti, ko vidimo bližnjega v stiskah in težavah? — Prav gotovo! Saj je prišel na svet, da bi učil ljudi in to ne le z besedo, ampak še posebno s zgledom. Zato ni samo vokal: „Tako molite!“ ampak je tudi sam pokleknil in molil, molil tudi še na križu do zadnjega zdihljeja. Njegova dela nam morajo torej biti ravno tako in še bolj sveta kaker besede njegove. „Beseda miče, zgled vleče“ pravimo v pregovoru. Ali ke bi nas drugi ne, nas mora vleči Gospodov zgled, saj je on zato prišel na svet, „da bi vse nase pōtegnil“, ¹⁾ da bi vse ljudi spravil na pot, po kateri je sam hodil, na pot ljubezni.

¹⁾ Primeri: Jan. 12. 32.

Zapoved ljubezni do bližnjega je svetu dobro znana. Da bi jo le vsi ljudje tudi tako spolnjevali, kaker jo poznajo, potem bi bilo veselo na svetu, in pričujoči spisek bi bil nepotreben.

Ta zapoved nam naklada pred vsem notranji čut ljubezni do bližnjega. Naša ljubezen mora biti resnično v sercu. Ali kaker je vera mertva, če se v delih ne pokaže, prav tako tudi ljubezen. Tudi ljubezen do bližnjega se mora pokazati v delih.

Nočemo govoriti o različnih in mnogih priložnostih, kjer nam je mogoče in po okoliščinah celo sveta dolžnost bližnjemu tudi v dejanju pokazati, kako ga ljubimo. Le na kratko hočemo spregovoriti o dolžnosti, ki nam jo naklada sv. Pavel, ko piše: „Tolažite se mej seboj“.

Tolažiti bližnjega, to je res premnogokrat potreba in Gospod nam je dal h temu najlepši vzgled.

Saj sami po sebi lahko vemo, kolikokrat potrebujemo tolažbe, kako večkrat želimo, da bi prišel vsmiljeni Samarijan, ki bi vlil olja tolažbe v naše serčne rane.

Srečen tisti, ki dobi ob času stiske, ob času skušnjav in dvojeb ljubega prijatela, ki ga potolaži in pokrepča, ki mu prežene dvojbe in skušnjave. Nič menj srečen tolažnik sam; v ne malo tolažbo mu mora biti zavest, da je ozdravil bolno serce. Zaupati sme, da bo tudi Gospod njega tolažil ob hudem času in mu poslal prijatela, ki mu bo stal na strani.

Človek ima več žalostnih kaker pa veselih dni. Zdaj pride boizen, zdaj smert, enkrat toča, drugikrat suša, kmalu spet kaka druga nesreča.

Kristijan moj, ki si zdrav, pojdi h bolniku in potolaži ga. Gotovo, da ga s tem ne boš že ozdravil, pa se zaupanjem boš napolnil njegovo serce. To mu bo dalo novih moči, in lažje bo prenašal hudo bolezen.

Tebi ni nihče vmerl: pojdi torej v hišo žalosti in tolaži vbogo vdovo, ki tarna za svojim možem, daj prijazno, očetovsko besedo otročičem, ki jokajo za svojim očetom. Glej, on, ki jim je rezal kruh, je vmerl; reži jim ga zdaj ti, in Bog bo pridejal tvojemu blagu in pomnožil tvoje premoženje.

Tvojemu sosedu je toča pobila. Ne reci: „da le meni ni“ ali celo: „prav mu je, saj je zaslužil, Bog ga je kaznoval“, ali kaj takega. Ne greši se svojim jezikom, pojdi rajši in ako ne moreš drugače pomagati, reci mu vsaj prijazno besedo v tolažbo!

Tako tudi ob drugih prilikah: pojdi in pomagaj, ako moreš, ako ne moreš, vsaj tolaži!

Kako pa je treba tolažiti?

Pred vsem je treba imeti v srcu to, kar je na jeziku. Tisto priučeno, po vseh pravilih in predpisih sestavljeno tolažilo, ni vredno piškavega oreha. Čas bi bil, da bi se take ceremonije, če ne popolnoma odpravile, vsaj omejile. Res je pa na svetu tudi dosti žalosti, ki nima pravega vzroka, žalosti iz mode, in taka žalost zasluži tudi podobno sočutje. Tako ljudje drugi drugega tako rekoč za nos vodijo, samo da gre čas naprej.

Ako pa tvoj brat v resnici tolažbe potrebuje, tedaj se nikar ne obotavljaj! Iz ljubezni, ki jo moraš imeti do njega, pristopi in ga tolaži! Poznati pa moraš njegovo naravo, da ne boš prenerodno začel. Dostikrat se nesreča, ki ga je zadela, še omeniti ne sme, vsaj ne takoj v začetku. Teba je le pokazati svojo dobro voljo, svoje dobro serce. Tako se bo nesrečni prepričal, da ni zapuščen, da ima nekoga, ki ž njim čuti, ž njim terpi, ki mu je pripravljen tudi pomagati.

Ob velikih nesrečah pogosto, skoro navadno ni treba spregovoriti tudi besedice ne. Na očesu nam bo bral zadeti, da tudi mi ž njim terpimo, da imamo odkritoserčno sočutje, in to mu bo olajšalo bolečine.

Najboljša tolažba je tista, ki malo govori, pa veliko ljubi. — Terpeči sobrat bo hitro opazil odkritoserčno sočutje in bo tako bolj potolažen kakor z najlepše sestavljenimi govori.

Tolažiti moramo z Bogom! Nikaker pa nočemo reči, da naj vse naše tolažilo obstoji v izrabljenih besedah: „vdaj se v voljo božjo!“ Bog obvari sicer, da bi teli spodbijati vdanost v voljo božjo; hočemo le reči, da bodi naša tolažba primerna okoliščinam, ne enaka pri vsaki priliki. Terpečih je mnogo, ki jim ni treba priporočati vdanosti v božjo voljo, ker že sami prenašajo terpljenje z največjo poterpežljivostjo. Tolažbe pa seveda vender potrebujejo, kakor so tudi svetniki, vsi vdani v božjo voljo, eden drugega tolažili.

Opomni bližnjega zlasti na korist, ki mu jo prinaša terpljenje. Ljudje smo že taki, da ima dobiček vedno nekaj vabljivega za nas.

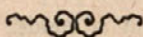
Zgledi drugih terpinov tudi na neketera mogočno vplivajo. Zato vtegne biti koristno neprisiljeno povedati kak zgled iz življenja svetnikov ali pa iz svetne zgodovine.

Zlasti pa bo za vsakega dobrega kristjana velika tolažba, ako ga spomniš na terpljenje Sinu božjega. Kedo tudi ne bi bil potolažen, ako, pomisli, da je terpel Bog sam. Moral bi biti res do skrajnosti merzel

kogar tak zgled ne bi ogrel, ne bi ojačil, da bi vdano prenašal svoje terpljenje.

Tako in enako se potrudi, dragi bravec, kedar vidiš žalostnega, potertega, nesrečnega! Odpri svoje srce, odpri tudi roke in tolaži in pomagaj, koliker moreš! Tako smeš upati, da boš tudi ti našel tolažbo v dnevih britkosti.

P. V. K.

Božje zapovedi.

P. S. Z.

Sedma zapoved.

S peto zapovedjo je Bog, gospodar življenja in smerti, zaval roval naše življenje; v sedmi nam je zagotovil imetje: „ne kradi“.

V sedanjem času tajijo socialjni demokrati pravico do lastnega imetja in premoženja in neketeri od njih terdijo celo, da se pravi imeti kaj svojega krasti. Ta nauk je božji volji popolnoma nasproten. Zato moramo pred vsem povdariti, da ima človek, družina, občina, država, cerkev pravico do zasebnega imetja.

To je jasno iz sedme zapovedi. Če bi nihče ne smel ničesar imeti ko svojo lastnino, bi bila nespametna zapoved: ne kradi; zakaj, ako nihče ničesar nima in bi tudi imeti ne smel, kako bi mogel kedo krasti?

Ker pa Bog hoče, da imajo ljudje zasebno imetje, zato je govoril že Adamu in Evi: „Gospodujta čez ribe v morju in ptice neba in čez vsa živa bitja, ki se gibljejo na zemlji“ itd. Bog je dal imetje ljudem skupaj, pa tudi posameznim osebam, kaker: Abrahamu, Jakobu, Jožefu v Egiptu, pobožnemu Jobu in zvestemu Tobiji. Hoče pa pri tem, da si imetje z delom in trudom pridobimo. Od nas zahteva delo in molitev, on daje pa blagoslov, in ako pridobljeno imetje je poštena lastnina.

Imetje izvira navadno iz blagoslova, ki ga Bog deli za truda polno delo. Gospod hoče, da si z delom kaj pridobimo in pridobljeno pomnožimo. Zato je obsodil hlapca, ki je talent zakopal in si ž njim ni ničesar pridobil.

Bog je varih našega imetja, zato pravi: „ne kradi!“

Imetje bližnjega se more škodovati na zelo različne načine: s tatvino, z goljufijo, z ropom, z odertijo, s pokvarjenjem orodja, dre-

ves, živine itd. Tujemu imetju napraviš škodo, ako kupuješ ukradeno blago, ako priterguješ pravično plačilo, ako najdenih reči ne poverneš, ako poverneš slabše blago, kaker pa ti je bilo posojeno, ako plačilo brez potrebe zavlačuješ itd. Sploh, vseh verst oškodovanja tujega imetja ne moremo naštet.

Tuje imetje se oškoduje s tatvino. H tatvini jih največ zapelje vboštvo in sila, čeravno ni vboštvo in sila pravi vzrok tatvine. Posebno dandenes so zelo redki slučaj, v katerih bi kedo kradel edino iz tega vzroka, da se preživi in obleče. Mnogi so krivi vboštva sami vsled pijančevanja, zapravljanja, grešnih strasti in hrepenenja po vživanju in brezdelnosti. Prav ima sv. Pavel, ki pravi: „Kedor ne dela, naj tudi ne je“. Svet se je navadil na razne nepotrebne potrebe, nositi se hoče čez svoj stan, malo ali nič delati, veliko in dobro jesti in piti, napravljati večdnevne veselice in izlete, brezdelnih ponedeljkov in tudi torkov je brez števila, cerkve so ob nedeljah prazne, gostilne in plesišča še v ponedeljkih od nedelje napolnjene, zadnja dekla in postrežnica skuša tekrovati v obleki in noši s svojo gospo, učenec hoče več piti, boljše jesti, menj delati, ko njegov mojster itd. — ni čudno, da mnoge tare vboštvo. In ker taki ljudje niso vajeni v sili odreči si to in ono in malo poterpeti, postanejo nezadovoljni in si pomagajo s tatvino. Redki so slučaj, da bi kedo moral krasti iz nezadolžene potrebe.

Neki duhovnik, ki je veliko let imel opravilo v kaznilnici, pravi, da so zelo redki taki tatovi, ki bi vstrajali pri terditvi, da jih je prava potreba gnala ali prisilila krasti.

Mej moškim spolom je največ tako versko propadlih ljudi, kaker so pijanci, igravci, postopači; mej ženskami je večina tatic tudi nesramnic.

Najboljša pomoč proti tatvini je notranje prenovljenje človeške družbe k pravemu verskemu življenju.

Tat krade tuje imetje, ko misli, da ga nihče ne vidi. Goljuf krade tuje blago po zvijači, z lažjo, s krivo mero in vago, s slabim blagom. Z goljufijo je torej združena hinavščina, zvijača, neodkritoserčnost, breznačajnost. Pogosto se goljufa s krivim podpisom, ponarejenim pismom, s krivo prisego in še na razne druge načine, ki jih poznajo tergovci, menjavci in tem podobni. Gostilničar goljufa, ako pritaka vode v vino ali kaj družega primeša in je prodaja za pravo vino. Mlekarica goljufa če prodaja za pristno z vodo mešano mleko. Peki se pregrešijo z goljufijo, če rabijo pokvarjeno, ali slabo moko za boljše, če pečejo premajhine hlebce in jih više cenijo, ko so vredni.

Mesarji goljufajo, če prodajajo pokvarjeno meso, če cene previsoko vzdigujejo ali če devajo v klobase, salame itd. slabo meso, pa jih za dobre spečavajo. Živinorejci in sejmarji goljufajo, če skrivajo in tajijo napake živine, ki jo za dobro prodajajo. Delavec in najemnik goljufa, če ne dela zvesto in vender dogovorjeno plačilo sprejme. Ravno tako goljufa učitelj, urednik in drugi, ki za delo jim odločeni čas prikrajšujejo, ali se ne potrudijo, da bi po svojih najboljših močeh dano jim nalogo izveršili. Berač goljufa, če je že za življenje potrebno nabral, pa iz skoposti še prosi, ali pa naprošeni denar za pijančevanje ali celo za nesramnost obrača.

Goljufije in tatvine so krivi tudi vsi tisti, ki v to svetujejo, tatove in goljufe podpirajo, od njih kupujejo vkradeno blago, jih skrivajo, opravičujejo.

Tatvino in goljufijo Bog zelo strogo obsoja. Helijsina sinova je radi tatvine zadela huda kazen in zaradi prizanašanja je vmerl nagle smerti tudi njiju oče. — Jakob je sè zvijačo kupil za skledo leče pervenstvo. V kazen za to je bil sam goljufan pri Labanu za dogovorjeno pastirsko plačo in njegovi lastni sinovi so mu zvijačno prodali Jožefa. Dan na dan se vresničuje pregovor: „Kaker dobljeno, tako zgubljeno“. „En krivičen vinar sto pravičnih požre“. Bog žuga po preroku: „Sejal boš, pa ne boš žel, oljčkove jagode boš stiskal, pa se ne boš z oljem mazilil, novo vino boš napravljaj, pa ga ne pil“.¹)

Posamezne družine tatov in hiše goljufov so žive priče, da krivično blago nima teka.

Hujši ko tat in goljuf je ropar, ki sè silo krade tuje imetje. Pogosto je z ropom združen umor ali težko telesno poškodovanje. Žalostno znamenje modernega napredka je resnica, da v večih mestih veliki in mali roparji očitno po dnevu napadajo osebe in jim sè silo jemlje dragocenosti, tako da si mnoge gospe v Terstu več ne upajo javno po ulicah iti z verižico okolu vratu.

Ropu je podobno *oderuštvo*, ki se najraje prikazuje pri bogatih in kapitalistih. Na visoke obresti posojujejo in tako izrabljajo potrebo vbojih. Kar se tiče obresti, so previsoke in krivične, če presegajo šest od sto. Oderuhi so tudi tisti kupci, ki pokupijo vse žito ali drugo blago in je po mejsebojnem dogovoru prodajajo za previsoke cene. Tako se godi tudi pri premogu, sladkorju, petroleju, špiritu. Sploh se more odirati ljudi pri vsaki kupčiji, tudi pri mali, kar se neredko zgodi pri kramarjih po sejnih, v misijonih, na božjih potih,

¹) Mih. 6. 15.

kjer v svoji brezvestnosti cene pretiravajo in dvakratno plačo zahtevajo. To je pravo oderuštvo.

Proti sedmi zapovedi ravnaajo nadalje tisti podložni, ki ne skerbijo za njim v varstvo izročene stvari, naj si bo jed, žito, vino, obleka, orodje, živina, polje ali kaj drugega. Proti tej zapovedi grešijo varuhi ali jerobi nedoraslih in mladostnih otrok, ki njim potrebno pritergavajo, da sebi dobiček napravijo. Greha proti tej zapovedi so krivi tudi tisti, ki lehkomisljeno na posodo jemlje, dobro vede, da ne bodo mogli verniti, ali z namenno stvari ne poverniti ali slabšo poverniti, kakor jim je bila posojena. Glavno smo o sedmi zapovedi omenili; ostane nam še nekaj spregovoriti o povračilu.

Kedor je bližnjemu kako škodo napravil, jo je dolžan po svojih močeh poravnati. Ni dovolj, da se greha spoveš in skesaš, treba je tudi škodo popraviti. Zakaj pri dobri spovedi se odpusti greh, ne pa dolg. Tega moraš sam poplačati. Če nimaš volje storjene škode poravnati, je spoved celo neveljavna.

Komu se mora poverniti? Tistemu, komer si škodo storil; če je on že vmerl, poverni njegovim otrokom ali naslednikom. Le v slučaju da ni ne onega, ne teh, se oberne povračilo v dobre namene n. pr.: za sv. maše, za uboge. Poverniti se mora tudi dobiček, keterega bi dotični v tem času imel od vkradene stvari.

V slučaju, da ne moreš poverniti sedaj, si dolžan škodo popraviti pri prvi priložnosti. Ako ti nigdar ni mogoče vsled uboštva, moraš vsaj terdno voljo imeti gotovo poverniti, ako ti bo kedaj mogoče. Brez te terdne volje ne moreš pri Bogu odpuščanja dobiti.

Pri povračilu se pa ne zahteva, da moraš to očitno storiti; poverniti smeš skrivaj, ali sam, ali po pošti, ali po spovedniku, ali po kaki drugi osebi.

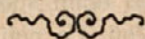
Ako jih je bilo več v zvezi pri tatvini, goljufiji, ropu, oderustvu itd., so vsi dolžni poverniti in škodo popraviti. Če tat noče vkradene stvari nazaj dati, so dolžni to storiti oni, ki so se ž njim tatvine vdeležili, ali mu v to svetovali, ali vkradeno blago hranili ali kupili. Če je poljski čuvaj ali kaki drugi varih dovolil ali po moči ne zabranil škodo delati, je on dolžan poverniti, ako noče tat sam.

Vsega nam tukaj o povračilu ni mogoče naštet. Ako kedo ne ve kaj storiti v posameznih slučajih, naj se posvetuje z modrim spovednikom in stori, kar mu velevala.

H koncu pristavimo še par besed, kako moramo skrbeti za svoje lastno premoženje.

Bog je gospodar vsega, mi smo oskerbniki izročnega nam imetja; zato je moramo oskerbovati po božji volji. Ne smemo premoženja lahkomišljeno zapravljati in razsipati, ampak varčno ž njim ravnati in je s poštenim delom na pošten način množiti. Varuj se pijančevanja, nepotrebnih iger, predrage obleke čez svoj stan; živi zmerno, oblači se čedno in priprosto stanu primerno, beži pred lenobo, bodi varčen v mladosti, ogibaj se nečistosti in grešnih priložnosti.

Ako ti je Bog več dal, ne pozabi na svojega bližnjega, ki je vbožen. Podpiraj vboge z miloščino. Po delih usmiljenja bomo sojeni: „Lačen sem bil in ste mi dali jesti, žejen sem bil in ste mi dali piti, nag sem bil in ste me oblekli itd.“ Opravljajmo pa dela usmiljenja iz prave ljubezni do Boga in do bližnjega. „Kedor ima veliko, naj daje obilno, kedor ima malo, naj tudi od malega rad da.“)

Zv. Tomaž Folinjski,

spoznavavec tretjega reda.²⁾

Zveličani Tomaž Folinjski je bil rojen v Valjmacinaji, župniji nočerske škofije, na Laškem. Njegovi stariši niso bili samo bogati, temuč tudi pobožni; v strahu božjem so izgojevali svojega sinka in vadili v kerščanskih čednostih. V dvanajstem letu je nedolžni Tomažek obljubil Bogu vedno devišstvo, katero je neoskrunjeno ohranil do zadnjega trenutka svojega življenja na zemlji. V sebi je čutil nagnjenje, da naj zapusti svoje stariše in dom ter naj gre v samoto. 24 let star je res zapustil svet ter šel na bližnjo goro, kjer je našel zveličanega Petra iz Gvaljda, puščavnika tretjega reda sv. Frančiška. Od njega je prejel obleko tretjega reda in pod njegovim vodstvom je živel ko puščavnik v pokori in premišljevanju 24 let, do smerti svojega duhovnega učenika, zv. Petra. Zdaj si je izvolil še ostrejše življenje; dal se je namreč zazidati v hišico (klavžo). Skozi okno je govoril s svojim spovednikom ter prejemal hrano, katero je pa samo dvakrat na teden zavžival in še takrat le malo. Hudi duh mu je delal velike skušnjave, ketere je pa Tomaž s ponižno molitvijo in ostro pokoro premagoval. Za to spokorno življenje mu je Bog dal dar zamaknjenja in gledanja. V ti klavži bi bil rad ostal celo svoje življenje, toda Bog

¹⁾ Tob. 4. 9.

²⁾ Po L' Aureola Serafica, tom. 4. pag. 323.

je ž njim drugo namerjal. Čez tri leta se mu je namreč prikazal Jezus ter mu rekel: „Tomaž, pojdi iz tega groba in oznanjaj ljudstvu na Toskanskem njegove grehe. Pojdi brez straha, zakaj jaz ti bom navdajal besede, ketere mu govori“. Te zapovedi se je vstrašil, ker se je imel za nezmožnega za tako opravilo. Ponižno je prosil Jezusa, da bi smel še dalje živeti v klavži; ker mu pa Jezus ni dovolil, je Tomaž slušal, šel in prehodil mnogo dežele, zlasti mesta Nočéro, Asiz, Perudžo, Kortono, Arc, Šijeno, Pizo, Luko, Firence in druga. Povsod je ljudstvu napovedoval šibe, s katerimi Bog žuga, ako se ne spreoberne; nagovarjal je verne, da naj delajo pokoro; obenem je pa tudi čudeže delal, ozdravljaj bolnike, mertve obujal in prerokoval. Zato so pa ljudje božjega služabnika zaničevali, zasmehovali in preganjali. Ali kaj morejo vbogi ljudje proti vsemogočnemu Bogu? Govoril je še dalje, kaker ga je navdihoval sv. Duh; ljudje so se spreobračali in s papežem spravljali. Žalostni časi so se zboljšali.

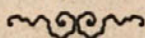
Zv. Tomaž je bil velikokrat zamaknjen v nebesa, kjer je gledal razne redove zveličanih in slavo, katero vživajo nebeška kraljica, sv. Frančišek Serafinski in njegovi učenci, zlasti udje tretjega reda, ki zvesto spolnjujejo sveto vodilo.

Ko je končal svoje poslanstvo, mu je angelj rekel, da naj se odpravi v mesto Folinjo, kjer bo čez štiri leta vmerl. Tu je živel v bolnišnici, v molitvi in pokori. Vmerl je 15. septembra leta 1377; v cerkvi sv. Avgušтина, kjer je pokopan, obhajajo njegov praznik 19. novembra.

„Sveta in dobra je misel moliti za mertve, da bi bili grehov rešeni“. 2. Mak. 12, 46. Te besede jasno pričajo, da se morajo duše takih ljudi, ki sicer v milosti božji vmerjejo, pa se svojih grehov v življenju še niso zadosti spokorili, na onem svetu očiščevati; in da molitev in druga dobra dela dušam v vicah pomagajo. Zato nalaga vodilo udom tretjega reda, da naj molijo za svoje rajne. Dušam v vicah pa lajšaš in krajšaš terpljenje, ne samo ako za nje moliš, temuč tudi, ako daš, da se za nje opravi daritev sv. maše, ako si pobožno pri sveti maši, prejmeš sveto obhajilo, se vdeležiš popolnega odpustka, ako svojo pokoro, križe in težave, težka dela, terpljenje, preganjanje, bolezen radovoljno terpiš in dušam v vicah daruješ. To delaj zlasti ta mesec, november, ki je posvečen dušam v vicah. Tretjerednikom, zlasti pa voditeljem tretjega reda priporočamo, da naj marljivo pošiljajo imena vmerlih udov „Cvetju“, da izvedo bravci, da je ta ali oni ud tretjega reda vmerl, in zanj molijo. Ob enem tudi priporočamo tretjerednikom, da naj imajo grobe sobratov lepo in dostojno vre-

jene, pa ne samo na vernih duš dan, temuč celo leto. Žalostno je, kjer cerkovnik (mežnar) ali grobar na pokopališču travo kosi kaker na kakem travniku! Saj grob lepo očediti ni tako težko kaker si misliš. Postavi okoli podolgato okrogle kamne, mej nje posadi navadni berš-ljin; na sredo posadi pritlikovko mesečno vertnico (gartrožo) ali kako drugo cvetlico; zemljo na verhu groba večkrat prekoplji, travo in plevel populi. Lepo je tudi, ako je poveršje groba ravno, z belim peskom posuto v sredi s križem iz černih kamenčkov narejenim.

P. A. F.

S Kitajskega.

Misijonska sporočila iz pisem p. Petra Baptista Turka.

VII.

(Dalje).

Pervega sušca sem se vernil v Tien-kin-erl, ker je bilo za prvo postno nedeljo odločeno blagoslovljenje novega križevega pota. Za to slovesnost sem povabil našega dekana (vicarius foraneus) p. Gracijana Žennaro, sedanjega pomožnega škofa tega vikarijata. Verni in katehumeni so prihajali od vseh strani, da se vdeleže redke slovesnosti. Mnogo izmej njih še ni videlo na podobah pred seboj križevega pota Gospodovega. Bil je tudi v prejšnem domu, ki je bil požgan, pa podobne so bile majhine in nerazločne. Te so primeroma velike, žive in v lepih okvirjih. Z velikim zajemanjem so po končani slovesnosti hodili od ene do druge in se čudili njih lepoti. Naj bi pogosto brali z njih brezmejno ljubezen Zveličarjevo, pa mu jo tudi z ljubeznijo vračevali! Njegovo terpljenje naj bi jih ob času poskušnje krepilo! To je bil moj namen, ko sem se trudil za napravo sv. križevega pota. Daj Bog, da se vresniči!

S tem so bila moja pota v okraju Kuanči za enkrat končana. Takoj sem se namenil oditi še v Či-švej in obiskati vsaj glavne kerščanske občine.

Dne 8. sušca sem bil že na nogah sè svojo robo. Izvolil sem si vodno pot, ker bi bilo po suhem predač. Lepa je, pa ne brez nevarnosti. Ne pelje se po reki, ampak po velikem jezeru, ali bolje rečeno po jezerih, ker jih je prav za prav devet skupaj. Zvezani so po ožini, da se more iz enega v drugega s čolnom. Njih dolžina

znaša do 130 kilometrov, kar bi bilo do pet in dvajset ur peš hoje. V prometnem oziru je velikanskega pomena, posebno ker Kitajski manjka železnic. Pa še v drugem oziru prebivavcem, ki stanujejo v obližju, mnogo koristi. Njegova planjava je precej obširna; tako, da je le za časa deževja čez in čez preplavljena. Drugače rase ob obeh straneh bujna, visoka trava. Ob poplavljenju pride veliko rib tudi na te kraje. Voda vpade in ribe ostanejo v blatu. Ljudje pridejo in jih kopljejo iz blata, kaker pri vas sadež. Nič ne de, četudi niso vse žive. Kar jih sproti ne porabijo, jih posuše in tako dobe svoj „štokfiš“. Tu in tam se pa eno ali drugo teh jezer preveč raztogoti, in jo vdari čez svoje meje na polje, kar ni posebno dobro za setev. Vse ima svojo sončno in senčno stran!

To jezersko planjavo sem si imenovani dan izvolil za svojo pot, kaker že večkrat prej. Stopil sem v čoln in se pri vgodnem vremenu prav zadovoljno vozil. Pa ni vedno tako! Še živo mi je v spominu, kako sem pred dobrim letom ravno tod komaj ušel smerti. Naj vam povem.

Bilo je meseca kimavca. Vračal sem se tudi iz postaje Tien-kin-erl. Krasen dan je bil. Mirno je plul čoln po jezerski poveršini. Čolnar in jaz sva bila zadovoljna. Bližala sva se že cilju, ko se pokažejo v daljavi sumljivi oblaki. Kmalu zapazim, da se podi nama nasproti deževna ploha z viharjem. V hipu so mi stopile pred oči nesreče, ki se leto za letom dogajajo na teh jezerih. Hitro rečem čolnarju, naj zapelje h bregu. Ni hotel, češ da ni nevarnosti. Na odločno zapoved se je vender vdal. Komaj sva dosegla breg, prihruje vihar s ploho, ki bi bil brez dvojbe na odpertem jezeru čoln okrog obernil, ali napluskal vode notri, da bi se bil potopil. Četert ure je samo trajal naliv, pa je bilo 15 cm vode v njem. Sončni žarki so zopet zasijali in jaz sem hvalil Boga, da ne na moj grob.

To pot sem bil srečniši! Brez preteče nevarnosti sem se pripeljal pozno v noč v zgoraj imenovano mesto U-šie. Drugi dan, 9. sušca, sem mislil nadaljevati pot v Či-švej. Pred odhodom pride poročilo, da so v sosednji okrajini Hian-si izbruhnili nemiri, naperjeni proti našim misijonom, nekaj misijonarjev da je pomorjenih. Pri takem položaju mi je vse odsvetovalo iti v Či-švej. Bilo je namreč skrajno nevarno, da se nemiri ne razširijo še v to, sosednjo okrajino; tembolj, ker so ji naši misijoni tern v peti. Škof so me že prej svarili, naj bom previden, naj se ne izpostavljam prederzno smertni nevarnosti. Na te besede svojega mnogo skušenega nadpastirja sem se spomnil in se udal prigovarjanju, naj počakam boljše prilike.

Ostal sem torej v U-šie in posvetil vso pozornost svoji tamkajšni kerščanski občini. Verni so bili tega zelo veseli. Vsaki dan jih je prišlo veliko k sv. maši; ob nedeljah seveda še več. Na praznik sv. Jožefa, velikega patrona naših sv. misijonov, smo imeli cel shod. Tudi v šolo so one dni še posebno radi prihajali. Vseh skupaj, mladih in starih je bilo do šestdeset. Kateri so se mogli odtergati od dnevnega dela, so prišli podnevi, kateri ne, pa zvečer. Dasiravno so bili trudni, so vendar z veliko živahnostjo in pazljivostjo sledili nauku, mnogokrat pozno v noč. Po skupni večerni molitvi so se vsi veseli razhajali na svoje domove.

One dni smo imeli enkrat hudo neurje, kakeršnega mnogi stari ljudje niso pomnili. Germelo je in treskalo, da je bilo groza. Nazadnje se je vsula še gosta in debela toča, nekaj redkega v teh krajih. Pobila jim je vse šipe na strehi. Kitajske hiše so namreč drugače grajene, ko vaše. Glavno okno, skozi katero prihaja svetloba je na strehi, ki je ob enem strop. Ta okna so sestavljena iz žlebastih steklenih kosov, ki so prav podobni opeki, s katero so krite kraške hiše. Ona kodunjčasta okna so tisti dan vsa šla. V hišnih prostorih je bilo vse polno toče. Ljudje niso imeli časa misliti na škodo po ledenih kroglicah; preplašeni so stali in ugibali, kaj to pomeni. Eni so govorili, da se je veliki zmaj „Lun“, ki dela taka zerna, razjezil. — Drugi so prerokovali slabo letino, upore, vojsko itd. V fiziki niso posebno doma!

Dne 28. sušca sem se s parobrodom odpeljal proti Han-kovu, k vsakoletnim duhovnim vajam. Okrog velike noči jih opravimo evropejski misijonarji, okrog božiča pa kitajski. Prav dobro došle so nam! Ko smo se celo leto telesno vadili po kitajskih potih in stezah, smo potrebni tudi duhovnih vaj. Vemo da je naše delo za zveličanje, družih Bogu ljubo in nam zaslužljivo. Ali, če se je sv. Pavel, najgorečiji misijonar vseh časov, bal, da ne bi bil sam zaveržen, mej tem, ko je drugim pridigal, se imamo mi še več vzroka bati. Zato res z veseljem pohitimo k našemu sivolasemu nadpastirju, da ž njim vsaj par dni posvetimo izključno zveličanju svoje duše. In ko v tihoti okusimo, kako prijetno je bivati z Gospodom, gremo s tim večjim veseljem zopet na delo, da bi bili tudi drugi čim preje deležni iste sreče. Ob enem se o teh in onih misijonskih zadevah posvetujemo. V apostolski službi osiveli misijonarji nam mlajšim iz svoje bogate skušnje mnogo podučljivega povedo. Tedaj dvojna korist!

Po velikonočnih praznikih sem se namenil vendar enkrat iti v Lou-sen-kan, kamer se mi je 18. prosinca vožnja tako ponesrečila.

Dne 17. malega travna sem dospel s parobrodom do mesta Huan-se-kan, kjer deluje vneti misijonar p. Frančišek Kavikioli, italijan. Z bratovsko gostoljubnostjo me je sprejel. Moral sem ostati en dan tam. Bilo mi je prav, ker sem dobil neketera pojasnila glede Lou-sen-kana, kamer sem 19. odrinil. Začel sem takoj poizvedovati, kje so tiste družine, ki so že pred meseci želele misijonarja. Kmalu sem dobil eno. Ko povem gdo in kaj sem, so bili vsi veseli. Hitro so zažgali bombardo, in dali znamenje, da mora biti poseben gost v tergu. Naenkrat je vse vedelo! Zastopniki družin, ki so me želele, so se prišli poklonit. Bili so osupnjeni, ker sem prišel nepričakovano, brez voditelja. Sami niso vedeli, kako bi se vedli pred menoj, da bi me ne užalili. Ta dan so imeli prvič katoliškega misijonarja v svoji sredi. Skušal sem jih oprostiti nepotrebnega strahu. Rekel sem jim, naj bodo le veseli, kot presrečni pervenci tamkajšnega misijona. Naj se nikar ne boje očitno odpovedati gerdemu paganstvu in sprejeti našo sv. vero. Mej takim spodbujanjem sem si kmalu pridobil njih serca. Pervi in drugi dan se je oglasilo naš trideset družin za spreobrnjenje. Lepo število! Neketeri so se že znali prekrižati, moliti Oče naš, Zdrava Marija in še druge molitve, kar me je prav iznenadilo in razveselilo. Porazdelil sem mej nje več poučnih knjižic o lepoti in vzvišenosti naše sv. vere, ter o praznoti in pogubonosnosti paganstva. Želeli so, naj bi delj časa pri njih ostal, česar nisem mogel storiti. Čudno, da se pričujoči pagani niso kar nič zoperstavljali, ko so videli, da sprejemam njih sosede mej katehumene. Protestantje, ki so že pred menoj poskusili svojo srečo, so morali bežati.

Le dobra dva dni sem se pomudil v Lou-sen-kanu in odhitel sem proti Či-šveju. Skerbelo me je, da bi se ondotne moje ovčice iz strahu pred nemiri v sosednji provinciji, ne razperšile. Pričakovali so me že in z veseljem sprejeli. Ostal sem mej njimi dva dni, da sem jih malo oserčil, spodbudil in poterdil. Potem sem jo nameril v osem ur oddaljeni terg Kai-lin.

S te poti ne morem pozabiti, kako me je previdnost božja zopet otela nesreče. Potoval sem v nosilnici. Imel sem v nošenju neizurjene in poleg tega še nerodne nosače. Še pri izurjenih je človek v nevarnosti, da mu bodo naredili neljubo postajo. Gugali so me tik pet metrov globokega prepada. Kar jim zderknejo nosila iz rok in se začno prevagovati v globino. K sreči imam navado po nevarnih mestih paziti, kako gre. Tudi takrat sem gledal in videč nevarnost urno skočil iz nosilnice. To me je naredilo opreznega. Od tedaj nevarna mesta vedno raje peš prehodim, kaker da bi se moral v nosilnici tresti.

V Kaj-linu so me slovesno sprejeli. Tudi v ta terg prej še ni stopila noga našega misijonarja. Leta 1870. je bilo že vse pripravljeno za ustanovitev misijonske postaje. Precej veliko število se jih je bilo oglasilo za spreobrnjenje. Hiša za misijonarja je bila prirejena in on povabljen. Ali predno je prišel, so poganski pervaki kraja vložili zoper to pritožbo pri okrajnem mandarinu. Tožba je bila silno obrekovavna, kaker zoper kako tolovajsko družbo. Mandarinu se seveda ni zdelo vredno, da bi se o stvari prepričal. Poslal je kar svoje vojake, naj polove vse tiste, ki so na sumu, da hočejo imeti misijonarja. Precej so jih nalogili. Trinoški urednik jih je dal najprej nevsmiljeno preteptsti in potem v ječo vreči. Radi tega se nihče več ni derznil pokazati ko naš spreobrnjenec. Po dolgih pet in dvajset letih so si zopet upali z enako mislijo na dan. Zdaj se jim je uresničila. Nad štirideset družin sem zapisal mej katehumene. Bog mi daj kmalu še to srečo, da bi jih mogel obleči v obleko kerstne nedolžnosti!

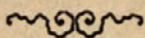
Drugi dan rožnika sem bil že na potu proti moji osrednji misijonski postaji Kuan-či; devet ur oddaljeni od Hai-lina. Prečastiti naš misijonski škof so mi naznanili svoj postavni obisek ali kanonično vizitacijo, sè sv. birmo. Moral sem se potruditi, da sem birmance, kar je treba, naučil. Poleg tega sem imel še druge skerbi, ker do tedaj še nisem imel svojega škofa pri sebi. Da vse potrebno poizvem, sem se obernal do svojega negdanjega nadmisijonarja v Upe-tse, p. Kasijana. Komaj pa sem prišel k njemu, že prisopiha nekedo za menoj s pismom škofovega spremljevalca, da so škof na potu v Kuan-či. Poročilo me je malo vznemirilo. Kar hitro sem se obernal in hajdi nazaj v Kuan-či. Bil je že mrak, pot pa še za dnevno hojo pregerda. Imel sem sè seboj malo leščerbo, ki mi je bila včasih pa le napoti. Na več krajih je namreč pot v skalo skopana, da si je treba z vsemi štirimi pomagati. Ves sem se tresel, ko sem se približal okrog polnoči misijonski postaji. Truden sem bil in še bal sem se, da so škof že notri. Vender jih še ni bilo. Drugo jutro smo jim sprejeli, kar se je dalo slovesno. Kristjani so od vseh strani prihiteli pozdravit svojega „velikega duhovnega očeta“. Vse je bilo veselo, samo birmancem je malo serce utripalo, kaj bo sè skušnjo. Zato so bili pa drugi dan bolj veseli, ko so jih škof pohvalili, da so se dobro odrezali. Gotovo, sem bil tudi jaz vesel, ko sem videl sadove svojega truda. — Dan pozneje so posvetili misijonsko cerkvico na čast Brezmadežni in velikemu misijonarju sv. Frančišku Solanu. Naj bi Brezmadežna peljala nesrečne pagane tega kraja, ki so zelo vdani čutnemu poželenju, na lepša, čistejša pota. Sv. Frančišek pa naj meni izprosi milost, da bodo tudi moji nauki rodili bogate sadove, kaker so jih njegovi!

Odtod sem 20. velikega travna z neketerimi kristjani spremljal škofa na postajo Tien-kin-erl. Naprej sem sporočil, naj se ondotni verni pripravijo na dostojen sprejem. In res so naredili še slovesnejše, ko mi. Dve uri daleč so prišli naproti z banderi in godbo. Mej pokanjem bombard in veselimi koračnicami smo prišli na postajo. Tudi tu je bila sv. birma. Veliko jih je opravilo sv. spoved in prejelo sv. obhajilo iz škofovih rok.

Po njih odhodu sem jaz ostal na postaji še tri tjedne. Urediti sem moral šolo za žene in deklice. Ta je prva te verste v tem misijonskem okraju. Stavim veliko upanja v njo. Če bodo deklice in žene, ki so, ali bodo družinske matere, dobro poučene v naši sv. veri, bo to brez dvojbe jako blagodejno vplivalo na cele družine. Škoda, da šola še nima lastnega prostora! Najeli smo del kerščanske hiše. Upam, da mi bo s pomočjo božjo in milih dobrotnikov kmalu mogoče zgraditi potrebno poslopje.

Za praznik sv. aposteljnov Petra in Pavla, sem se bolan vernil na postajo Kuan-či. Merzlica me je tresla. Že skozi tri leta hodi k meni na obisk, po dvakrat, za en teden. Enkrat v jeseni me je slabo oblečenega preveč prepihalo in od takrat nimam miru. Pervič me je spravila prav na kraj groba. Pozneje ni bila več tako huda, vender mi ukrade po dva tjedna dragocenega časa.

(Konec prih.)

O koristi in sadu miloščine.

41. „sijenska“ pridiga sv. Bernardina.

(Dalje).

Tretje plačilo se imenuje obranjenje. O meščani, napravili ste obzidje vašemu mestu, ki je bilo prav nizko, in storili ste jako dobro, ker je to v obrambo mesta. Pa jaz pravim, da bo mesto veliko boljše branila miloščina, česar obzidje ne bo storilo. Ni je reči, ki bi pred nevarnostmi bolj varovala mesto, kaker miloščina. Zakaj je narejeno obzidje ne kateremu mestu tako visoko? V obrambo mesta in njih, ki prebivajo noter. V obrambo proti bombardam, puščicam, strelicam, proti pešcem in konjikom je dobro imeti visoko obzidje, da se braniš. Pa poglej pri Ekleziastiku 29. pogl.: Ona (miloščina) se bo bojevala zoper tvojega sovražnika bolj kaker junakov

ščit in sulica. — Ne bo ga ne pešca ne konjika, ki bi te mogel premagati, če boš miloserčen, ker je več v miloščini moči proti njim, kaker je imajo oni proti tebi. V vsaki priložnosti in v vsaki okoliščini, v kateri si, ti pomaga miloščina. O ti, ki imaš sovraštvo z mnogim ljudstvom, hočeš biti rešen? Pojdi in teci k miloščini, ker miloščina bo poderla tvoje sovražnike, da ti ne bodo mogli škodovati. Z uzdo in berzdo ukroti čeljusti njim, ki se k tebi približujejo. — To je samo vsled moči miloščine: nikoli se ne odtegni, keder vidiš potrebnega vbožca, pa naj bi bil hudoben in popačen z mnogimi pregrehami. Nikoli ne glej na njegove grehe, ampak glej na njegovo potrebo, pojdi in podpiraj ga in pomagaj mu v njegovi potrebi. Misli vedno, da tisto, kar storiš, storiš Bogu. Ako si vsmiljen, si proti Bogu. Pomisli, ko kaj storiš, ali si storil kaj malopridnega in grešnega: ako si storil kaj takega, ali ne pričakuješ vsmiljenja? In zato bodi vsmiljen ti. In zato ti je rečeno pri sv. Lukežu, v 6. pogl. Dajte, pa se vam bo dalo. — Ako boš v tem življenju kedaj prišel v potrebo, se ti bo pomagalo: ako boš potrebnemu dal, se bo dalo tebi. In tako tudi glede družega življenja: ako si bil z ubožcem vsmiljen, bo Bog imel vsmiljenje s teboj. In ta je ena izmej reči, ki vas bo varovala vojsk, sovražnikov, kazni božjih, kuge, lakote in vsega hudega. Ta miloščina je koristna zoper vse nadloge v tem življenju.

Četerto se imenuje pomnoženje. Tu hočem, da malo postojmo, ker je lepo. Ali je kedo tu, ki bi rad obogatel? O, koliko jih je, ki pravijo, da bi radi! In jaz te hočem naučiti, in boš obogatel. Posodi na obresti, in boš v kratkem času obogatel. Pa povedal ti nisem, komu. Kljub temu pravim, da daj na posodo; ali posodi takemu, ki ti bo vernil. Bog je v resnici tak, in nikoli se ni zgodilo, da ne bi povernil. In veš, koliko poverne? Poverne stotero? Poverne več kotisočero, več kot dvatisočero! Poglejmo, če je res? Poglej 3. pogl. Pregovorov: Časti Gospoda se svojim premoženjem, in dajaj mu pervine vseh svojih pridelkov; in tvoje žitnice bodo z obilnostjo napolnjene, tvoje tiskalnice bodo prepolne vina. Kaj hočejo povedati te besede? Pravijo: Dajte pa vam bo dal. Pravijo tudi, kaj naj daš: pravijo, da daj od reči, ki si jih sam pridobil: ne pravijo o ukradeni reči; če boš dal od take reči, za edno zerno, ti jih bo mnogo vernil. In pravijo, da jo daj vbožcu, ki je potreben. In če boš vina dal za en kozarec, jih boš od Boga prejel mnogo v svoj sod, ker ga bo po svoji mogočnosti pomnožil noter. Ne začni dajati, da bi potem prenehal; ampak nadaljaj in boš videl, da se ti bo zgodilo, kar ti pravim. Imaš v pre-

govorih v 11. pogl. tudi te-le besede: Neketeri razdajajo svoje, in še bolj bogatijo; neketeri grabijo, kar ni njih, in so zmiraj v potrebi.

So neketeri, ki dajo od svojega blaga malo po malem. Ako dajo en denar, iščejo, ali jih prejmejo sto: kaker je rečeno: Stotero bote prejeli, in upajo, da bodo prejeli. Hočeš li videti in umeti, kar še nikoli nisi umel? E, ne odhajaj: ali si že kedaj mislil na to, kar ti bom povedal? Jaz sem prepričan, da še niste našli nikoli nobenega, ki je imel navado dajati miloščino, pa da bi bil on ubožal zavoljo miloščine, ki jo je dajal. Ako mi veste imenovati le enega samega, recite, da sem malopriden. Ne govorim o takem, ki se odtegne svetu, da bi Bogu služil; mariveč govorim o takem, ki hoče mej svetom po svojem stanu pošteno živeti. Tu se spominjam nekega brivca, ki je v svojem sercu sklenil, dajati iz ljubezni do Boga vbogim deseti del od tega, kar zasluži, od vsakih deset soldov eden sold; in storil je tako in tega se je deržal dolgo časa, in kar jaz vem, vedno se mu je premoženje množilo. Zakaj meniš, da to jaz vem? Zato ker, ko sem odišel iz tistega mesta, kjer je on tako ravnal, kaker sem ti povedal, sem se potem v šestih letih vernil; in sem ga vprašal, kako je delal, ko sem šel k njemu, da me je obril, ker mi je bil jako domač, in mi je odgovoril, da mu gre zelo dobro, in da ima lepo družino, in da ima mnogo premoženja; in rekel mi je, da je imel mnogo sreče, in da ima prav lepo hišo, kjer je stanoval, in dobro preskerbljeno se vsem, kar je potreboval; in da je dajal miloščino, kaker je imel navado storiti, deseti del svojega zaslužka; in rekel mi je še, da si mnogo prihrani in si ne more misliti, kako se mu obrača vse v toliko srečo, kakeršno mu je Bog dal, da mu gre vedno bolje in bolje; tako da, česer se poprime, se zdi, da se spremeni v zlato. In zakaj, meniš, da je to bilo? Jaz ti pravim, zavoljo ničesar drugega, kaker zavoljo miloščine, ki jo je dajal. Zato se vresničijo besede: Dajte, pa se vam bo dalo. — Glede tega imaš zgled v evangeliju, da je s petimi kruhi in dvema ribama Bog nasitil toliko tisoč ljudi brez ženskih in otrok. Še več! Ko se je nasitil vsak, so šli apostolji na ukaz božji in so pobrali, kar je ostalo, in so našli ostankov dvanajst košaric. Kako to? To je bil čudež božji, da se je kruh, mej tem ko je bil v rokah Jezusa in apostelnov, vedno pomnoževal. Slično ti hočem reči o njem, ki ima navado vbogaime dajati, in mu premoženje vedno raste; zato ker tu dela Bog čudeže vsled svoje neizmerne dobrotljivosti. In zato ti pravim: ako hočeš, da bo rastlo tvoje imetje, bodi ti navada, miloščino deliti. Ali veš, kako stori ta miloščina, o ti,

ki pobiraš gnoj, veš, zvunaj mestnih vrat? Pomisli, da žito na tem gnoju nikoli ne bo zrastlo. Ali veš zakaj? Ker je nakopičen; ako bi ga rastrosil, bi ne bilo tako. Pojdi raztrosi ga čez nerodovitno zemljo, in posej, in boš videl koliko žetev ti bo prinesel. Skrivnost! Prav jasno je to. O ti, ki imaš mnogo premoženja in ga deržiš nakopičeno, nikoli ne boš našel, da bi rastlo: nikoli ti ne bo sadu prineslo. O ti, ki imaš kupe žita, ne bo rastlo, ako ga ne raztrosiš po takih nerodovitnih njivah, takim vbožcem potrebnim. Ako ga raztrosiš, boš našel, da ti bo dalo mnogo ploda. Nikoli v debelo zemljo ne sej; ker če ga boš sejal, bo žito, ko bo vzrastlo, padlo, kaker je dolgo, in ne boš imel nobene koristi. Ali hočeš videti temu nasprotno? Teda j si predstavi v duhu človeka, ki je skop in bogat: ako ne boš našel, da v kratkem času ne stoji slabše, reci, da sem malopriden. Pomisli malo, če se boš keterega... Pomisliš tudi, kaj se je dogodilo takemu? To se je dogodilo samo zavo ljo tega, ker so bili skopi pri blagu, katero jim je Bog dal, da bi od njega dajali vbogim; in ker tega niso marali dajati, je k sebi potegnil Bog svojo roko in jim ga je vzel. Ako bi bili miloščino delili, ne bi se jim bilo dogodilo. To stori Bog vsled svoje pravične sodbe. Poglej v Dekret. XVI. vprašanje prvo, pogl. „Revertimini“. Veš, kaj stori Bog človeku, ki deli miloščino, kateri prosi Boga, da bi mu dal premoženja, da bi mogel vbozim deliti iz ljubezni do njega, ali postavimo, da ima kakšno potrebo, ali omožiti hčeri, ali kakeršnokoli drugo potrebo? Vedno mu pomaga. In kako, meniš, stori bogatin včasi? On stori, kaker ženska svojemu otroku, ki, keder ono hoče kakšno reč, mu jo dá: keder joče, mu da v roko smokev, o kateri ve, da mu bo škodovala, ako jo povžije. Ne dá mu je, da bi jo snedel, ampak da ga pomiri; in keder je pomirjen, mu reče: — dete moje, daj mi to smokev, daj mi jo, otročiček moj, daj mi jo: ako mi je ne daš, ne bom tvoja mama: daj mi jo, serčce moje! — Ako jo ji dete dá, potem ona pravi: — O, ti si dobro dete! O, zdaj si moj otročiček! — Ako ji je ne dá, tudi ona začne jokati in pravi: — Le poberi se, ker ne boš moj otrok: proč, poberi se! — Ravno tako Bog stori njemu, ki je vbog, in ki prosi Boga zemeljskih blagrov, da bi jih delil vbogim iz ljubezni do njega: Bog mu jih takoj dá v obilici, in ga naredi bogatega. Pride vbožec, in gre k njemu po tisto dobro, česer potrebuje, to je po smokev, kaker stori mati. Ako mu jo daš, reče Bog: — O, ti si moj dobri otrok: jaz bom tvoj oče! — Ako mu ti ne daš, te zapodi in pravi: — Poberi se, ker ti nisi moj otrok! — In tako te zapodi. Ali si si zapomnil, da sem ti rekel, da on stotero poverne? In pravim

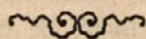
ti, ne samo stotero, ampak tisočero, in več ko desettisočero. Pa poreče kedo: — jaz tudi dam, pa ne najdem, kaker praviš, ne le ne več, jaz niti tega ne dobim, kar dam. Torej, kako je resnično? — Odgovorim ti: hodimo počasi, počakaj vender malo. Odgovori mi: morejo Kristusove besede lagati? Gotovo, ne! Kaj pravi Kristus? Pravi te-le besede: Nikog^{er} ni, ki zapusti hišo, ali brate, ali sestre, ali očeta, ali mater, ali otroke, ali njive zavo^{lj}o mene in zavo^{lj}o evāgelija, da ne bi prejel stotero, zdaj v tem času hiš in bratov, in sester, in mater in otrok, in njiv s preganjanjem, in na onem svetu večnega življenja. Te besede se vresničujejo v tem življenju, pa ne pri vseh. Mnogi so, kaker sem ti rekel, ki, koliker več dajo, toliko več dobijo. Drugi so, katerim se ne godi tako; ker se to vidi, in oni le pravi, da bo to dokazal, in pravi: — jaz dam en florin, in keder pogledam v mošnjico, ali v hišo, ali v denarnico, jih ne najdem deset, in ne sto, in ne tisoč, kaker mi ti praviš. — Slično govori tudi oni, ki je dal dvoje erjuh v jetnišnico; on pravi: — jaz jih ne dobim ne deset, ne sto, ne tisoč. — Ali hočeš, da ti odgovorim? Veš zakaj jih ne dobiš ne deset, ne sto, ne tisoč? Ker je pogr^ešek na tvoji, nikaker pa ne na božji strani. Bog te vsaki krat, keder kako dobro delo storiš, poplača ali te bo poplačal. Keder zahtevaš od Boga, da ti poverne za eno tistega, kar daš, vidi on in stori, kar ti je koristniše: on išče, da bi ti dal nebesa. Ne želi, da bi ti dal denarja ali kaj družega, razen če je to najboljše. — Njemu prepusti, ker morebiti, ako bi ti on dal, kaj iščeš, morebiti, da bi prosil ti iz nepoznanja pekel. Tako, vsaki krat, keder ga česa prosiš, reci: ako je najboljše, — in on ti bo dal, ako je najboljše; in če ne, ti ne bo dal. Pa kljube temu poglejmo tiste besede, ki jih je rekel sv. Petru. Kaj mu je rekel? — Vernil ti bom stotero. — Zdaj poglejmo, kaj meniš, koliko je bila vredna mreža in ladjica? Jaz menim, da je bila menj vredna ko deset florinov: recimo, da je bila vredna dvajset. Koliko mu je Bog vernil. Povej mi: Koliko velja sv. Peter v „Ovčnjaku“, ali koliko velja sv. Peter v Starem gradu?¹⁾ U, u, mnogo več velja, kaker mreža in ladjica, in tudi več kaker sto za eno velja. Še bolje rečeno: Kaj velja sv. Peter v Rimu? Pojdi, ceni ga sam. Ali meniš, da velja več ko tisoč za eno tistega, kar mu je dal? In kaker pravim o sv. Petru, tako pravim o drugih. Poglejmo glede sv. Frančiška, vbožčka, ki je zapustil vse, kar je imel, in tisto, kar

¹⁾ „Santo Pietro a Uvile“ in „Santo Pietro in Castel Vechio“ ste imeni dveh starih far v Sijeni.

bi bil mogel imeti. Mogel bi bil imeti ženo, morebiti dve, morebiti tri ali štiri: mogel bi bil imeti tri ali štiri otroke: morebiti bi bil mogel imeti dve ali tri hiše. Zdaj poglejmo, kaj mu je Bog povernil, ker je dal in zapustil vse iz ljubezni do njega. Premisli: koliko se ti zdi, da mu je povernil? Se ti li zdi, da mu je nazaj dal vse? Koliko, meniš, je sinov sv. Frančiška? U, u, u! Toliko jih je, da se najdejo na vsakem kraju sveta, in celo na Saracenskem. Tolika množica jih je, da je čudovito. Slično, koliko hčerâ, meniš, da ima? Ima jih nekaj tisoč. Koliko hiš je njegovih sinov? Po vseh straneh imajo prebivališča. Vidiš, da je zapustil malo, in veliko pridobil. In vender dandanašnji koliko je tistih, ki zapusté, kar imajo na svetu, in nasledujejo življenje Jezusovo iz ljubezni do njega, ki potem zadobe toliko da so gospodje vsake reči na svetu, da so gospodje svetâ. Živi gospod svetâ! Ker se blaženi imenujejo tisti, ki mu morejo poslati konja, ko gre peš. Blažen se imenuje, kedor ga more sprejeti v hišo in pogostiti. Verjemi, da so to gospodje sveta. Vse so z nogami poteptali iz ljubezni do Jezusa, ki jim je obljubil naposled večno življenje, in kedor gre v večno življenje, ima več ko tisoč za eno.

In že imaš četvero in četvero: osem. Zdaj poslušaj še poslednje štiri.

(Konec prih.)

Življenje in marterništvo dveh blaženih kapucinov, Agatangelja Vandomskega in Kasijana Nantskega.

5. Poglavje.

(Dalje.)

Portugaljski kralj Janez III. je sklenil novo poskušnjo, da pridobi Abesinijo. Ne državni poslanci ali oborožena moč, temuč preprosti misijonarji naj bi to dosegli. Vspehi sv. Frančiška Ksaverija v Indiji in na Japonskem so pripravili kralja najberž na misel, da bi zaupal tudi ta misijon tedaj krepko se razcvitajočemu tovarištvu Jezusovemu. Sv. Ignacij Lojoljski je ponudbo z veseljem poprijel. Že prej je bil p. Gonsales iz Indije poslan v Abesinijo, ker je bil portugaljski kralj sv. Frančišku Ksaverju izročil priporočilna pisma na abesinskega ne-

gusa ali cesarja. Ali komaj je bil prišel, je moral pater Gonsales ob enem z Bermudesom zapustiti deželo. Negus je namreč mislil, da zdaj portugalske pomoči ne potrebuje več in si je dal priti novega abuna (nadškofa) od koptovskega patrijarha v Aleksandriji. Katoliški duhovniki, ki so bili v deželi, so se morali vmekniti. Patrijarh Bermudez je bil najprej preganjan v Dar-Fasokl na Modrem Nilu in ko je hotel od tam vbežati, so ga zaperli v ječo. Vender se mu je posrečilo uiti. Leta 1559 je prišel na Portugaljsko ter je tam na svitlo dal popisano, kar je doživel v Abesiniji. V tej svoji mikavni knjigi toži bitko, da Portugaljsko malega kerdelca njegovih vojakov ni krepkeje podpiralo, s čemer bi bilo cerkvi božji in svojemu lastnemu trgovstvu neizmerno koristilo. Deset let nato je Bermudes vmerl v visoki starosti.

S pregnanimi portugalskimi duhovniki je najberž tudi neki abesinski mašnik zapustil svojo domovino. Ta je bil leta 1550 v Rimu, kjer je prosil za svoje rojake novih misijonarjev. Sv. Ignacij je predložil svoj načrt papežu Juliju III. in kralju portugalskemu, ki sta ga z veseljem odobrila. Tako je bil imenovan l. 1554 p. Janez Nunes Bareto za patrijarha Etijopije in patra Melhijor Kanejro in Andrej Ovjedo za naslovna škofa. Deset patrov jih je imelo spremljati in sv. Ignacij sam je hotel biti eden izmed njih; le pokorščina do papeža ga je zadržala v Rimu. Vender je dal svojim sinovom seboj spomina vredno pisanje na cesarja abesinskega.

Žal, da popotovanje teh misijonarjev ni bilo srečno. Blizu Mozambike se jim je ladja polomila; od 300 rešenih jih je v kratkem vmerlo 200, med njimi trije misijonarji in za Abesinijo odločeni portugalski poslanec Sosa. Ko je ostanek naposled prišel v Indijo v portugalsko mesto Goa, so bila sporočila iz Abesinije tako neugodna, da se ni zdelo modro, vse misijonarje ob enem tja poslati.

V Abesiniji je bila tedaj doba grozovitosti. Vsi štirje cesarji, ki so tam gospodarili v drugi polovici 16. stoletja, so vmerli posilne smerti. Tako je šel le škof Ovjedo s petimi patri leta 1557 iz Goe v Abesinijo. Negus Klavdij jih je s častjo sprejel. Ko so pa dosegli nekatera spreobrnjenja, jim je stopil sovražno nasproti celo v očitnih verskih pregovorih ter je zatrdil, da se ne misli nigdar podvreči papežu. Kmalu nato je padel v nekem boju proti Turkom in njegov brat Menas Adamas, kervoločnik, je stopil na prestol. Ko sta dva njegovih najimenitnejših mož sprejela katoliško vero, je dal enega obglaviti, drugega sežgati; nad Ovjedom se je znašal osebno in bi mu bil razklal glavo, da ga niso zadržali njegovi ljudje.

Deržavljanska vojska mej Adamasom in sinom Klavdijevim, ki je poklical Turke na pomoč, je pripravila misijonarje v skrajno nevarnost. Ovjedo, zdaj patrijarh, ker je bil mej tem Nunes v Goji vmerl, je moral za pismo na papeža porabiti beli rob svojega brevirja in sv. Pij V., ki je solze prelival, ko je prejel tisto čudno pismo, je hotel z brevejem od 3. februarja 1566 odpoklicati delavce iz tako nehvaležnega vinograda. Ovjedo pa je ostal v Abesiniji, kjer je leta 1580 v sluhu svetosti vmerl. Od njegovih pet tovarišev sta bila dva vmorjena že pred njegovo smertjo, dva sta vmerla pozneje v sredi majhine občine, ki sta jo bila pripeljala nazaj h katoliški edinosti. Njih spomin je ostal v Abesiniji v časti, celo pri krivovercih. Po smerti njih prvih misijonarjev jezuiti male katoliške občine v Abesiniji niso pozabili. Pervi, ki so bili že na poti, so padli sicer turškim morskim roparjem v roke. P. de Georgiis je našel mej njimi marterniško 'ἡρώς p. Paes in drugi so ostali njih jetniki 6 let; še le 1603 se jim je posrečilo priti v osirotelo misijonsko občino Fremono, tako so jo namreč imenovali na čast sv. Frumencija. Veselje zvestih katoličanov je bilo veliko. Tedaj je sedel na abesinskem prestolu 15letni Malak-Seged. Pa p. Paes ni začel svojega pridigovanja na dvoru, temuč pri vbozih; kaker hitro se je navadil jezika, je vstanovil tudi šolo. Čez nekaj časa je zaslovelo ime tujega učenika tudi na dvoru; negus Za-Denghel ga je poklical k sebi, poslušal ga in čudil se mu, in še bolj se je čudil, ko je slišal otroke, ki so bili izobraženi v njegovi šoli. Dovolil mu je po vsi deželi prosto oznanjevati vero. Led je bil videti prebit; sè zmirom obilnišim vspehom je delalo neko število patrov. V lepi legi ob Tanskem jezeru se je vzdignil ponosen samostan ob enem s cerkvijo, in ko je dal p. Paes negusu Sociniju postaviti prekrasni kraljevi grad v mestu Gondar, si je pridobil milost tega mogočnega moža. Neki Cela-Kristus ali Sahala-Hristos je iz družine negusove prvi prestopil h katoliški veri; mnogo velikašev in menihov mu je sledilo. Mej sosednimi ajdovskimi ljudstvi je p. Azevedo, tovariš p. Paesa, mnogo tisoč kerstil. Sicer je dosegel ločeni abuna leta 1620 še enkrat prepoved katoliško vero očitno oznanjevati; ali po prizadevanju Cela-Kristusovem se je kmalu zopet nazaj vzela in negus sam se je naposled slovesno pridružil katoliški edinosti. P. Paes je kmalu nato leta 1624 v starosti 57 let vmerl globoko obžalovan od svoje obilne in goreče abesinske občine. Njegovo ime je v Abesiniji še zdaj znano.

Leta 1623 je poslal papež Gregor XV. p. Aljfonza Mendesa ko patrijarha v Abesinijo in patra Jakoba Seko in Janeza a Roča ko

njegova pomožna škofa; 17 drugih jezuitov jih je spremljalo. Leta 1624 je prišel p. Aljmejda s sedem tovariši v Fremóno, kjer so jih z velikim veseljem sprejeli. Drugo odposlanstvo, ki je namerjalo čez Zejlo v Abesinijo, se je ponesrečilo, patra Mačado in Perejza so mohamedanci vmorili. Patrijarh Mendes pa je s svojimi ljudmi julija meseca 1625 srečno prišel v Fremono spremljan od knezev cesarskega dvora, na čelu jim Cela-Kristus, in množice, ki je štela na tisoče ljudstva. Meseca februarija 1626 sta na državnem zboru v pričo deset rasov (cesarskih namestnikov), vojvod in mnogo mnihov negus in njegov sin Fazilidas prestop h katoliški edinosti slovesno zaprisegla. Delo zedinjenja je bilo videti doveršeno. Na tisoče Abesincev se je dalo sprejeti v katoliško cerkev. Leta 1628 se je neki sto tisoč jih odpovedalo krivi veri in deset tisoč se jih je spreobrnilo iz poganstva. Ko naslednik vmerlega škofa Seko je bil p. Apolinarij de Aljmejda z 38 misijonarji na potu in je hotel 1629 že odjadrati iz Goe, kar pridejo iz Abesinije slabe novice.

Sovražniki katoliške vere so znali v starem negusu zbuditi sum, kaker da Cela-Kristus, navdušeni borivec za katoliško vero, hlepi po prestolu. To je bila zmaga za staro-abesinsko stran. Vpeljanje novih bogoslužnih bukev, katero se je patrijarhu potrebno zdelo zaradi mnogih napak, ki so bile v starih, je zbudilo nove prepire in ko je neki ras (cesarjev namestnik) po vsi sili hotel celo latinski obred vpeljati, so poklicali staro-etijopci nekega Meljha-Kristusa, ki se je že prej poganjal za prestol. In ta je bil iz perva zmagovit, ko je pa negus spet Cela-Kristusa postavil za vojvoda, je bil oni kmalu zmagán. Da bi se oplašeni pomirili, se je vpeljalo zopet staro bogoslužje in ko je l. 1630 škof Apolinarij Aljmejda res prišel in misijonarje navdal z novim pogumom, je bilo videti, da se je vihar polegel.

Ali zmirom so se spletale zoper katoliško vero nove zarote. Ras dežele Godjam se je vzdignil skrivoma sporazumljen z naslednikom Fazilidasom. Ko ga je Cela-Kristus zmagal, so se vzdignili v deželi Lasta. Ti nemiri, ki so se ponavljali v eno mer, so naklonili postarnega negusa Socinija, da se je začel vdajati šuntanju svojega sinu Fazilidasu, ki je bil Evropcem sovražen. Patrijarh Mendes in njegovi tovariši so se zastonj trudili, da bi odvernili nevarnost. Po nekolikim omahovanju je dal negus julija meseca leta 1632 oklicati svojim podložnim: „Slišite, slišite! Pred nekaj časom smo vam ponudili rimsko vero, ker smo mislili, da je dobra. Zdaj pa je zaradi te zamene neizmerno število ljudi zgubilo življenje, zlasti v zadnji vojski proti Lasti. Damo vam torej nazaj vero vaših očetov, vero vaših kraljev,

Jakoba, Malak-Segeda itd. Naj se torej duhovniki vernejo v svoje cerkve in po stari navadi opravljajo službo božjo“. Razkol je zmagal, katoliški misijon je bil smertno zadet. Drugi odlok negusov je katoliško vero naravnost prepovedal, in kervavo preganjanje se je začelo, ko je nesrečni negus 26. septembra 1632 oči zatisnil.

Misijonarje so najprej vkup segnali v glavno postajo Fremono in od tam so jih naslednje leto kakih 20 vlekli do meje, kjer so jih sramotno Turkom izdali. Suljtan suakimski jih je hotel najprej lastno-ročno obglaviti. Potem je zahteval od njih 30 tisoč tolarjev odkupnine; naposled jih je izpustil proti obljubi da zberačijo 4300 tolarjev; le patrijarha in 2 patra je prideržal ko zastavnike ali talce. Po 52dnevni vožnji so naposled stopili na zemljo, bosi in v cunje zaviti, v Indiji. Ali ni se jim sponeslo od podkralja v Goji izprositi odkupnino; neki pater je moral na Portugalsko in v Rim in še le čez dolgih šest let polnih potov in truda se mu je posrečilo rešiti patrijarha. Mendes je vmerl l. 1656 ko nadškof Goe.

Mej tem je v Abesiniji strašno divjalo preganjanje. Negus Fazilidas si je vказal vse katoliške duhovnike izročiti ali žive ali mertve. Škof de Aljmejda in šest jezuitov se je bilo vmeknilo prvemu izgnanju; zdaj so prišli vsi kervoloku v oblast. Patra Paes in Perejra sta posekana leta 1635. Škof in dva druga patra so iz prvega pomiloščeni k dosmertni ječi pa po sramotnem terpinčenju vmorjeni od razkoljnih menihov. Naposled leta 1640 so poslednja dva misijonarja jezuita kamenali in obesili. Tako se je končal s toliko serčnostjo in požertvovalnostjo prevzeti jezuitski misijon v Abesiniji.

In zdaj se vernimo k našima kapucinoma.

6. Poglavje.

Do odhoda in prihoda patrov Agatangelja in Kasijana v Abesinijo.

Ko se je izvedelo v Egiptu, kaj se je žalostnega zgodilo v Abesiniji katoliški cerkvi in njenim misijonarjem jezuitom, je pisal p. Agatangelj predstojniku kapucinskih misijonov, naj bi njega poslal tjakaj v podporo in pomoč preganjanim. Tudi papež, sv. oče Urban VIII. je mej tem dobil naznanilo o abesinskih dogodkih. Vsled tega so se zbrali kardinali skupščine za razširjenje vere ter sklenili 18. novembra 1636 osiroteli etijopski misijon izročiti frančiškanom in kapucinom. Kapucinom se je naročilo, naj štiri patre odločijo za Abesinijo. To se

je zgodilo in prva dva sta bila patra Agatangelj in Kasijan. Ali preden se je to sporočilo v Egipt, je prešlo precej časa. Mej tem pa Agatangelj ni izpustil iz oči katoliške reči v Abesiniji. Izvedel je bil, da je prišlo v Kairo odposlanstvo mladega cesarja Fazilidasa, da bi dobilo od koptovskega patrijarha za Abesinijo škofa tiste vere. Patrijarh, ki ga je bil kaker smo pravili, p. Agatangelj pripravil k spoznanju rimsko-katoliške vere, je bil še zmirom neodločen, v sercu katoličan, po unanje poglavar krivoverske cerkve. Zdaj je šel p. Agatangelj hitro k njemu v samostan sv. Makarija, ter ga prosil in zarotil, naj negusu ne pošilja ločenega meniha za škofa, temuč nekega takega, ki je bil nedavno prestopil v katoliško cerkev. Patrijarh se je res dal pregovoriti, imenoval je za abesinskega škofa nekega meniha samostana sv. Antona, ki je bil po nauku p. Agatangelja krivi veri se odpovedal in katoliško sprejel, kar se pa ni bilo zgodilo očitno in slovesno. Ime mu je bilo Herman.

Ob tistem času je prišel v Kairo neki Peter Leon iz Ljubeka, nemški luteranec, ki se je pisal prav za prav Hölling, kar bi pomenilo po naše peklenščak, in v resnici je bilo to ime temu človeku popolnoma primerno, kaker bomo kmalu videli. Hotel je iti v Abesinijo in sicer z dvojnim namenom, ko tergovec je hotel zdaj, ko so bili katoliški portugizi pregnani, izlahka napolniti svoje mošnje, ko luteran je hotel zasaditi tam svojo krivo vero. Mož je imel nekako poveršno znanje modroslovja in bogoslovja in je gladko govoril več jezikov, zlasti tudi arabski in abesinski. Tudi v zdravništvu je bil nekoliko izveden.

V Kahiri je kazal veliko kerščansko gorečnost in igral svetnika, obiskaval vboge in bolnike, dajal vbogajme in zdravil zastoj. Vender je p. Agatangelj tička kmalu spoznal in po svojih prijateljih se mu je posrečilo zabraniti, da Peter Leon ni dobil potnega lista v Abesinijo in ni mogel odriniti tako berž, kaker je mislil. S tem pa si je nakopal p. Agatangelj jako hudega in nevarnega sovražnika, kaker se je kmalu pokazalo.

Patra sta delala mej tem z gorečnostjo za dušno zveličanje katoliških vernikov v Egiptu, pa skušala tudi ločene spreobrniti. Pri tem pa jima je bil eden najhujših zadržkov grešno življenje evropskih katoličanov, ki so bili tedaj v Egiptu. Ločenci so rekli patroma naravnost v obraz: „Katoliška cerkev je hiša nesramnosti!“ Kako je to bolelo naša misijonarja, se more še zdaj videti iz nekaterih pisem p. Agatangelja, ki se hranijo do današnjega dne v shrambah skupščine za razširanje vere v Rimu.

V tem času ga je gnala gorečnost za zveličanje duš še enkrat v samostan sv. Antona, da bi tiste menihe, ki so se bili vdali njegovim besedam, še natančnije podučil in poterdil v katoliški veri. Posrečilo se mu je tolikanj, da je bil poln veselega upanja. Učil je tiste menihe tudi premišljevalne molitve ter jim sestavil celo premišljevanjsko knjigo v arabskem jeziku. Mej tem njegovim prizadevanjem je prišel v tisti samostan neki surijanski škof, ki si ga je želel pridobiti za pomočnika na škofovskem obiskovanjskem popotovanju. Surijani, tako imenovani, ker so bili neki sirskega rodu, so prebivali v obilnem številu v Spodnjem Egiptu, v deželi, kjer se Nilj iztaka v morje. Bili so katoličani posebne verste. Njih patrijarh je priznaval papeža ko verhovnega patrijarha, pa je mislil, da mu ni dolžan pokorščine, vender ne, da bi bil branil, če so mu drugi teli pokorni biti. Surijanski škof, ki je iskal p. Agatangelja, pa je bil odločno rimsko katoliški. P. Agatangelju je rekel, da Surijanom družega nič ne manjka, da bi bili dobri katoličani, kaker le dobrega poduka; naj gre torej ž njim učiti te zapuščene ljudi. Agatangelj je bil berž pripravljen, šel je in tam pridigal in učil tako rekoč noč in dan in delil svete zakramente. Leta 1660 je poslal surijanski patrijarh svojo katoliško veroizpoved in svoje popolno podverženje papežu Aleksandru VII., gotovo vsaj deloma sad misijona p. Agatangelja.

Ker sta patra kapucina lahko vedela, da iz Rima pričakovana pisma ne bodo še prišla tako hitro, sta sklenila mej tem iti na božjo pot v Jeruzalem, da bi se tam za svoj apostolski poklic navdušila in okrepčala. Meseca aprilja 1637 sta prišla v sveto mesto ter tam z veliko pobožnostjo obiskala srečne kraje, ki jih je kri sinu božjega pokropila.

Mej tem je sklenil Peter Leon, da bo, naj stane, kar hoče, on spremljal novega škofa Hermana v Abesinijo. In kaj stori lisjak prekanjeni! Pod nekim novim izmišljenim imenom se oglasi za novinca pri starem patrijarhu v samostanu sv. Makarija. Zagrizeni luteranec postane egiptovski menih ter se vda na videz vsem ostrostim tamkajšnjega redovnega življenja. Podverže se celo kervavemu obredu obreze, ki je bila tedaj pri koptih deloma še v navadi. Ker je trajal v egiptovskih ločenih samostanih novicijat le nekaj tjednov, se mu je res sponeslo, ko je imel škof Herman odriniti, da se mu je vsilil za spremljevalca. In dolgo popotovanje mu je dajalo priložnosti zadosti, da je neskušenega škofa popolnoma zapeljal. V verskih prepirih je bil Peter Leon vbogemu Hermanu obilo kos. Ta, prej menih ločene cerkve, je bil ko katoličan popolnoma novinec, Peter Leon je bil pa oborožen

sè vsemi zvijačami protestantovskega pridigarja. Vse navadne luteranske laži o papežu in jezuitih in katoliški cerkvi in njenih naukah so se zdaj razvile in razložile. Nevednega in neskušnega škofa, ki o luteranstvu še ničesar ni bil slišal, z gnjusom in sovraštvom proti papežu in jezuitom napolniti, je bila Leonu lahka reč. Večo težavo je imel luteran, ko se je lotil škofu Hermanu omajati zaupanje do p. Agatangelja. Do tega je imel škof največe spoštovanje; tudi hvaležen mu je bil, ker se je njemu imel zahvaliti za svoje povzdignjenje na škofovski stol abesinski. Ali Peter si je znal pomagati. Agatangelj, tako je dejal, ga je le iz sebičnih namenov naprej porinil, ker je vedel, da sam ko kapucin še ne more biti škof abesinski; on je hotel le pod njegovim varstvom v deželo priti; ko bo enkrat tam, ga bo kmalu v senco postavil, vgrabil mu spoštovanje pri dvoru in pri ljudstvu, z jezuiti se zvezal, njega in njegovo duhovščino izpodrinil in rimsko suženjstvo in rimsko gnjusnobo vpeljal v Abesinijo. To je bilo več ko zadosti. Kaker bi se okoli obernil, pa je bilo Hermanovo spoštovanje in ljubezen spremenjeno v sovrašтво in stud. — Novi škof se svojim peklenskim spremljevalcem je prišel v Abesinijo ter se je postavil berž z dušo in telesom na stran preganjavcev katoliške vere. Petra Leona je postavil negus za oskerbnika jezuitom vgrabljenega blaga in posestev. Ko tak si je prisvojil, kar se mu je od cerkvenega orodja zdelo kaj vrednega, vse drugo je dal sežgati, večino katoliških cerkev je spremenil v hleve in magazine.

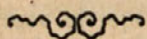
Ko sta se patra Agatangelj in Kasijan vernila sè svojega jeruzulemskega romanja, sta našla v Kahiri na svoje veliko veselje že došla pisma, s katerimi sta bila onadva in še dva druga kapucina poslana v Abesinijo. Sklenila sta berž odriniti; ali njih tamkajšni verniki so se ju bali zgubiti, zlasti pa je bil francoski konzulj odločno zoper njiju odhod v deželo, kjer je vspeha komaj pričakovati, njiju življenje pa v veliki nevarnosti. Pa misijonarja sta odgovorila: „v Egiptu ostanejo drugi, da bodo nadaljevali, kar sta ona začela; katoličani v Abesiniji pa so čreda brez pastirja v sredi mej volkov, zgubljeni, ako se jim ne pride na pomoč; smert za Kristusa in njegovo cerkev pa ni nobena nesreča, temuč največa vseh milosti“.

Patrijarh kahirski, kamer sta šla, da se poslovita, jima je dal priporočilna pisma, eno negusu ali cesarju, drugo škofu Hermanu, tretje abesinskim vernikom namenjeno. Svetoval jima je, naj se oblečeta kaker koptovska meniha, da ju bodo tako lažje pustili čez mejo. Potem ju je objel ter odpustil z očetovskim voščilom in blagoslovom. O spremljevanju Petra Leona nista izvedela ničesar, ker ga patrijarh

ni poznal pod tem imenom in sploh ni vedel, kako nevaren in hudoben človek je.

Namerilo se je, da je bil tedaj v Kahiri neki turski paša, kete-rega okrožje je bilo blizu abesinske meje, in ravno se je hotel tja vrniti, se svojim spremstvom. On je dovolil kapucinoma, da se pridružita njegovi karavani. Ali ko se je imelo odriniti, so vzdignili verniki tak jok in stok, da so zbegali kapucina in je karavana odešla brez njiju. Vender ni bilo dolgo, pa sta se ojačila, misel na preganjane brate v Abesiniji jima ni dala miru. Na svojo veliko žalost sta izvedela, da bo treba dolgo čakati, da bo šla spet kakova karavana v Abesinijo. Pa njima ni bilo obstanka v Kahiri. Odpravila sta se sama na pot, upajoč, da dojdeta paša in njegovo karavano. 23. decembra 1637 sta zapustila Kahiro. Druga dva kapucina, ki sta bila tudi ž njima odločena za Abesinijo, sta ostala tam, bodisi, da sta se prej hotela naučiti abesinskega jezika, ali da niso hoteli vseh štirih naenkrat izpostavljati smertni nevarnosti.

Patra Agatangelj in Kasijan sta se torej sama odpravila na pot in v 15 dneh sta karavano došla. Dalje sta popotovala ž njo skozi puščavo Kasirsko in celega meseca je bilo treba, da so prišli skozi. Težko si moremo misliti, koliko sta vboga kapucina terpela na tej poti. Naposled so prišli v Svakin, kjer je imel paša svoj sedež. Tam so rekli patroma, da pojde v treh mesecih karavana nekega turskega aga v Abesinijo, če jo hočeta počakati. Ali vsaki dan zamude se je zdel patroma celo stoletje; odpotovala sta brez karavane in kmalu dobila družbo trgovcev, ki je bila tudi namenjena v Abesinijo. Na meji sta oblekla po svetu kahirskega patrijarha koptovsko meniško obleko čez svojo kapucinsko in tako sta prišla v abesinsko mesto Dibarna.

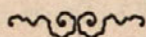

Kronanje podobe Matere Božje na Brezju

se je zveršilo, kaker je bilo napovedano, na angeljsko nedeljo 1. sept. t. l., pri jako obili vdeležbi vernega ljudstva od vseh krajev, na splošno zadovoljnost. Ostane torej tista dolžnost do naše nebeške matere, ki smo tolikokrat o njej govorili. Slovenci, ki v resnici ljubite kraljico vseh svetnikov v nebesih, ne pozabite te naše narodne dol-

žnosti; vsaki stori, kar je le v njegovi moči, da se doseže po vsenr Slovenskem edinstvo tako v zasebnem kakor v očitnem češčenju Marijinem na podlagi zadosti in nepobitno dognane resnice. — Ali je pa morebiti še kje kedo, ki ga vse naše mnogo dokazovanje ni prepričalo? Ali je kedo, ki misli, da so res smeli naši prednjiki tako prenameniti evangelijske besede in cerkvene molitve, kakor jih nihče drugi v katoliški cerkvi ni prenametil? Če, je v resnici kje tak častivec Marijin, o! naj v resni, goreči molitvi prosi Boga razsvetljenja! Naj popraša tudi Marijo samo, ali je zadovoljna z našimi prenamembami. Morebiti mu bo vdihnili milosti polna odgovor, ki ga bo navdušil, da se bo tudi on pridružil nam, ki smo za zedinjenje s katoliškimi kristijani v Marijinem češčenju. Morebiti mu bo rekla Devica modra: „Jaz vem, da ste mi dobri Slovenci serčno vdani in ne namerjate nič napačnega, ko pravite: „Češčenja, Marija!“ Ali, predragi častivci moji, to je le vaša beseda, ki me sama na sebi ne povzdiguje nič nad druge ljudi; zakaj ljudi je Bog vse „s častjo in slavo ovenčal in čez dela svojih rok postavil“, kakor pravi psalmist. Meue pa katoliška cerkev časti nad vse druge ljudi s tistim pozdravljenjem, ki mi ga je prinesel angelj Gabrijelj iz nebes ko izvoljeni božji materi; zato me boste tudi vi Slovenci na dalje veliko višje častili, ako me boste pozdravljali, kakor vsi drugi katoliški kristijani: „Zdrava, Marija!“ — Lepo je tudi sicer, da me imenujete „blaženo“, kakor sem sama prerokovala v svoji slavni pesmi, da me bodo blaženo imenovali vsi narodi; ali v angeljskem pozdravljenju se deržite angeljeve besede „blagoslovljena“, ker je ta beseda vdihnjena od sv. Duha in obsega veliko več ko ona, obsega tudi vir moje blaženosti, ki je v Bogu in v vaši ljubezni, je torej primerniša božji časti in vašemu spodbujenju. — Naposled, ljubi Slovenci, nikar ne recite, da ste „zapuščeni Evini otroci!“ Ke ne bi vedela, kako ste mi v resnici vdani z veliko ljubeznijo, ta beseda bi mi ranila serce kakor oster meč. Evini otroci ste, z materjo Evo izgnani iz raja prvotne milosti božje; ali zapuščeni, ljubi Slovenci, zapuščeni nikakor niste. Ali ni Bog zmirom pri vas? Ali ni moj božji sin vedno tudi vidno pričujoč v vaših cerkvah, da vam daje samega sebe v hrano vašim dušam? Ali vam ne deli svojih milosti v vseh svojih svetih zakramentih? In jaz, ali se vam nisem izkazovala vselej dobro, skerbno mater? Ali nisem poslušala vaših prošenj povsod, kjer ste se obrnili k meni? Pomislite pa tudi na mnoga svetišča, ki sem si jih mej vami še prav posebno izvolila, pomislite na Sveto goro, na Lušarje, na Brezje, na baziliko v Mariboru! O Slovenci, zaverženi v peklu so zapuščeni, vi

pa, dokler ste v vaši solzni dolini, vi niste zapuščeni, ne recite mi tega nigdar, nigdar, nigdar več!“ — Slovenci, ali ne bi Marija po pravici tako govorila? Zdramite se torej, otreste se starih zmot, oklenite se resnice, zedinite se mej sabo, zedenite se s katoliškimi Slaveni, zedinite se s katoliško cerkvijo! Fiat, fiat!

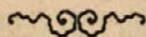
Blagoslovljenje nove redovne zastave.

Na praznik žalostne Matere Božje, v nedeljo 22. septembra 1907 je bil za nas v Sv. Križu na Vipavskem posebno slovesen dan. Prečastiti gospod dekan črniški Ivan Murovec so nam blagoslovili novo redovno zastavo sv. Frančiška. V dragem spominu nam bo ostalo vsem, kar sō nam častiti gospod Edvard Mežnarčič, župnik na Otlici v svoji navdušeni pridigi povedali o pomenu redovne zastave, o vzvišenosti III. reda sv. Frančiška, kaker tudi o dolžnostih redovnih bratov in sester zlasti v sedanjem času, ko se vse dobro spodriva in hudo vsiljuje.

Potem je sledil lep vsposed procesije v okrožju samostanske cerkve, ki so se je vdeležili tudi samostanski bratje in očetje in mlade redovne družice v praznični opravi vsaka s krasnim šopkom cvetlic v roki; domači pevci pa so lepo in spodbudno peli litanije v čast nebeški kraljici.

Slovesnost se je končala z vesoljno odvezo, ki so jo podelili bratom in sestram te skupščine častiti p. Gotfrid Novak. Njim bodi tudi serčna zahvala in pri Bogu enkrat plačilo, da so se tako skerbno potrudili za to lepo slovesnost, ki naj pripomore k zveličanju tudi vsem deležnikom.

S. T.

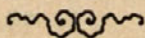
Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajni udje III. reda skupščine goriške: Ivan (Ludovik) Beltram iz Mirna, Katarina (Klara) Čučat iz Št. Petra, Klementina (Marija Frančiška) iz Cerovega, Katarina (Magdalena) Kuštrin iz Pečin, Ivana (Elizabeta) Perkon in Lucija (Klara)

Matevžič iz Kanala, Marija (Elizabeta) Petelin iz Vojščice; ljubljanske: Marijana Malot, Ivana Zalaznik, Marija Nučič, Marija Turkat, Marija Kolar, Ana Zupančič, Frančiška Potočnik, Frančiška Fleža, Jera Stros, Katarina Malvašič; cerkniške: Helena (Elizabeta) Kolar, o kateri nam piše sin, Frančišek Kolar, naslednje:

„Dne 26. septembra 1907 ob 7. uri zvečer so umerli moja mati, tretjerednica Helena (Elizabeta) Kolar, žena rahlo čutečega, jako blagega serca, vneta za molitev in vse pobožne vaje, goreča tretjerednica, vedno hvaležna Bogu za poklic v mili spokorni tretji red. Dasiravno so bili ves čas svojega življenja bolehní, zlasti zadnjih 14 let, kar so bili v tretjem redu, tako hudo, da so morali cele noči prekokati od silnega terganja, vendar so zvesto spolnjevali sv. vodilo, prejemale sv. zakramente in opravljali redovne molitve, dokler je bilo sploh mogoče. Z občudovanja vredno poterpežljivostjo so vdano v voljo božjo prenašali dolgotrajno smertno bolezen. Na moje večkratno vprašanje, ali se kaj boje vmreti, so mi vselej mirno in resnobno odgovorili: „Prav nič se ne bojim; rada bi vmerla, da bi prej Boga gledala“. Zato so tudi lahko in mirno, brez smertnega boja, zaspali, da celo oče, ki so zraven bili, niso vedeli, da vmirajo. Do zadnjega so bili pri popolni zavesti. V řesnici, kedor živi v strahu božjem, ta vmerje brez strahu, miren in vesel“.

Nadalje se priporočajo v pobožno molitev: Marija Hijacinta Vider, učiteljica, za pomoč božjo v boleznih in bolečinah; Lucija Dekleva v Kajiri v Egiptu za pomoč božjo v veliki dušni in telesni zadregi; neki tretjerednik v neki važni zadevi; neka družina, ki jo priporoča K. Ž.

Zahvalo za vslišano molitev

naznanjajo: M. T. v Novi vasi, da je ozdravela od neke bolezni na roki, ko se je obrnila za pomoč do sv. Frančiška in sv. Antona; neki tretjerednik novomeške skupščine za večkratno vslišanje, posebno, da sta dva mladeniča sprejeta v dobre zavode s prošnjo, da bi bila zdrava in stanovitna;¹⁾ neka oseba za milosti prejete po priprošnji Matere Božje.

¹⁾ Na vprašanje zastran vsakdanjega sv. obhajila, mislimo, da bi bil pravi odgovor ta: Nihče naj ne hodi brez dovoljenja svojega spovednika, pa tudi nihče le zastran drugih; nasproti pa naj se zastran drugih tudi nihče ne da zadržati: če kje, je pri tem treba največje prostosti za vsakega.

in spodnja zmanjša; če se bližata čistemu *s* in *z*, se jima zveča spodnja polovica in gorenja zmanjša. Drugič je potrebno to znamenje v teoretično opravičenje naših znamenj za čisti *s* in *z* od ene in za pravi *š* in *ž* od druge strani. Ako spodnja polovica našega znamenja popolnoma zgine ter se zgornja primerno podaljša imamo znamenji za *š* in *ž*, namreč za *š* navadni pisani *l* (torej Gabelsbergerjev *č*, Stolze-Schreyev *f*), za *ž* navadni pisani latinski *e* v srednji velikosti (Gabelsbergerjev *d*, Stolze-Schreyev *l*); nasproti, ako gorenja polovica onega znamenja zgine in se spodnja podaljša, dobimo znamenji za *s* in *z*, namreč za *s* na glavo postavljen pisan *l* (Gabelsbergerjev *š*), za *z* na glavo postavljen pisan latinski *e* (Magdičev *c*). Kaker so ta znamenja natančno primerna artikulaciji glasov, ki jih pomenijo, tako tudi lepo kažejo njih sorodstvo in prehajanje. Znamenji za *š* in *ž* ste izvedeni iz znamenj za *h* = *ch* in *h* = *γ*, prim. *duh*, *duše*, *bog*, *bože* itd. Sorodnost in prehajanje glasov *s* v *f* in *z* v *v* je sicer menj očitno in navadno, ali mogoče je in kaker kaže primerjajoče glasoslovje tudi resnično, primeri naše: *sraga*, lat. *fragum* (jagoda), gr. *ῥάξ ῥαγός* (isto) iz *ῥαῖξ*; naše: *srêž*, lat. *frigus*, gr. *ῥίγος* iz *ῥαίγος*; naše: *mezdra* *mezd*ro, lat. *membrum* iz *memvrum* in to iz *memzrum* (izpeljano iz *memsum*, ssk. *mamsam*, meso); lat. *sobrinus* iz *sovrinus* in to iz *sozrinus* izpeljano iz *sozr* = *soror* (in to iz *sozor*). Da se je ravno pred *r* prvotni *s* v latinščini tako spremenil, bi vtegnil biti vzrok to, ker je nehote silil vmes *t*, ali, ako se je *s* v *z* omečil, *d* (primeri *sestra* iz *sesra*, *zdraven* poleg *zraven*); *t* in *d* pa ima moč *s* in *z* zraven sebe očistiti ali čist ohraniti, kar nam priča mej drugim furlanščina, ketere navadni stari *s* se močno bliža glasu *š*, za *c*, to je *ts*, pa se govori čisti *s*, bodisi da je iz latinskega *c* pred *e* in *i*, ali da sta *t* in *s* pozneje prišla vkup, kaker n. pr. v plur. *frús* iz *fruts* (otroci), prim. *rezina* iz *redzina* (*regina*). Tako je tudi v kočevskem narečju čisti *s* iz starega *ts*; povsod drugod je prvotni, gotovo srednji *s* spremenjen v *š* ali *ž*. Ako je bil torej čisti *s* (in čisti *z*), ki se je v latinščini spremenil v *f* (in *b* iz *v*), tudi naši znamenji za čisti *s* in *z* po pravici spominjate na znamenji za *f* in *v*.

Seveda je pa drugo vprašanje, ali je toliko znamenje za *s* tudi praktično? Za mnoge primere pač ne. Zlasti za konec besed v latinščini, gerščini, španščini, nemščini itd. in v raznih zvezah z drugimi soglasniki še v mnogih drugih jezikih bi bilo treba krajšega znamenja za *s*; to bi bil navadni mali Gabelsbergerjev *s*, Stolze-Schreyev *r*. Isto znamenje na glavo postavljeno (Faulmannov *r*) bi nadomeščalo *š* v slavenskih jezikih na koncu 2. sing. osebe in v mnogih drugih končnicah zlasti v portugalsščini. Tudi v sestavah z drugimi soglasniki bi ga potrebovali. Poglavitna taka sestava bi bila v znamenjih za *č* in *dž*. Dvoglasnik *dž* dobi v našem sestavu obliko Gabelsbergerjevega *mm*. Podobno bi bilo znamenje za *č* t. j. *tš*, le toliko višje, kolikor je *t* višji od *d*. Na glavno postavljena *č* in *dž* pomenita *st* in *zd*.

Znamenju za *c* pa se ne zmanjša toliko *s*, kolikor *t*; je torej blizu Gabelsbergerjev *sm*, le bolj stisnjeno pisan. Za polovico zmanjšana je ta čerka znamenje za gerški *č*, t. j. *dz*. Znamenje za *c* na glavo postavljeno je *št*, znamenje za *dz*, ravno tako povernjeno, pa *žd*, zlasti v stari slovenščini in bolgarščini jako navadni soglasni zvezi. Znamenje za *šč* bi se sestavilo iz malega *š* in spred opisanega *č*. Podobno bi se vezali mali znamenji za *s* in *z*, *š* in *ž* tudi z drugimi znamenji; vendar je več teh in drugih zvez z besedami težko določiti. Tu naj omenimo le še, da bi Gabelsbergerjev *q* nam pomenil *pf*; isto znamenje na glavo postavljeno pa *ht* (*cht*).

Še za dva druga prepisnika bi bilo dobro imeti skrajšani, supletorični, znamenji, namreč za začetni *c* pred samoglasniki in za končni *h* (= *ch*) za samoglasniki; za oni bi služil spodnji polkrožec našega malega *s*, za poslednji zgornji polkrožec našega malega *š*. Zlog *vi* v začetku besede bi se pisal torej kaker Gabelsbergerjev *p* od spod začet; zlog *ih* (*ich*) bi bil pa na glavo postavljen majhin Gabelsbergerjev *p*. Gabelsberger piše na ta način svoj *ch* v besedi *n o c h*; po naše bi se pisala ta besedica podobno, le krajše, ker se naš *o* le malo vzdiguje nad čerto.

Naposled imamo določiti za navadno rabo še dve v naši slovenščini, pa tudi v drugih jezikih, potrebni znamenji, namreč za angleški *w* t. j. do soglasnika skerčen *u* in naš navadni *j*, angleški *y*, t. j. do soglasnika skerčen *i*. Za oni je pisati za polovico zmanjšano znamenje zobno-ustničnega *v*, za poslednji za polovico zmanjšano znamenje prej omenjenega nebnege prepisnika *j*, torej znamenje latinskega ali hervaškega in prekmurskega *h* (*spiritus asper*), pa s pritiskom pisano. V prekmurščini res prehaja končni *h* v *j*: *n o g a j* iz *n o g a h* itd.

Te dve znamenji bi bilo pisati tudi za *u* in *i* v nemških in italijanskih dvoglasnikih *ai* (*ei*), *au*, *ia*, *ie*, *io*, *iu* *uo*. V nem. *eu*, *äu*, franc. *ui* bi se pisalo znamenje za *w* s pritiskom. Za *e* v lat. *ae* in *oe* bi bilo pisati znamenje za *y* nekoliko vznak, ravno tako za *o* v ital. *ao* in hrv. dvoglasnikih na *o* znamenje za *w*: *Pa o lo*, *ba o*, *da o*, *di o* itd.

Da je v našem čisto fonetičnem sestavu znamenje za *w* pisati tudi, kjer stoji v našem navadnem pravopisu *l* (za *l*), to je samo ob sebi umevno. Znamenje za *l* bi pisali v takem primeru le, keder bi hoteli zaznamenjati izreko kakega modernega eljaljca.

Ruski in poljski *ł*, da dostavimo tu še to, bi se razlikoval od navadnega po nekoliko širše okroženem verhu; jako topljen *l* bi imel poleg pritiska spodnji del širje okrožen. Teržiški gerlni *r* bi se pisal na verhu kaker *h*, spod kaker *r*, torej kaker majhen Gabelsbergerjev *vi* ali *vr*, češki *ř* kaker majhin Gabelsbergerjev *dr* s pritiskom. Popolnoma v soglasni *a* spremenjen gerlni *r* bi se pisal kaker majhin Gabelsbergerjev *r*; tega znamenja bi potrebovali zlasti v angleščini in v raznih nemških in drugih dialektih.

(Dalje prih)